

PAVEL RÖDL A KOL.

**CERTIFIKOVANÁ METODIKA PRO MINIMALIZACI
ZDRAVOTNÍCH RIZIK, PŮSOBENÝCH PŘEDEVŠÍM
MĚSTSKÝMI HOLUBY A OSTATNÍMI LÉTAJÍCÍMI
OBRATLOVCI**

Metodika vznikla za finanční podpory MŠMT ČR a je výstupem řešení Projektu **NPV II 2B08009**: “Minimalizace negativních efektů působených synantropními obratlovci na lidské zdraví a životní prostředí”.

Metodika je určena pro pracovníky v ochranné dezinfekci, dezinsekci a deratizaci. Metodika byla schválena MINISTERSTVEM ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY – ODBOREM ROSTLINNÝCH KOMODIT pod č. 9536/2011-MZE-17221. Ministerstvo doporučuje tuto metodiku pro využití pracovníky v ochranné DDD. O uplatnění metodiky byla dne 1.12.2010 uzavřena smlouva podle ustanovení § 269 zákona 513/1991 Sb., obchodního zákoníku.

© Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace a

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., 2011

ISBN 978-80-7427-059-8

PAVEL RÖDL, VÁCLAV STEJSKAL & RADEK AULICKÝ

**CERTIFIKOVANÁ METODIKA PRO MINIMALIZACI
ZDRAVOTNÍCH RIZIK, PŮSOBENÝCH PŘEDEVŠÍM
MĚSTSKÝMI HOLUBY A OSTATNÍMI LÉTAJÍCÍMI
OBRATLOVCI**

METODIKA PRO PRACOVNÍKY V DDD

**Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.**

2011

Poslání a uživatelé metodiky:

Metodika byla vytvořena na základě společenské objednávky, neboť synantropizace zdivočelých – ferálních holubů (*Columba livia*, forma *domestica*) a některých dalších druhů volně žijících ptáků, případně i netopýrů působí řadu problémů, jejichž řešení si v posledních letech žádá veřejnost stále naléhavěji. Příčiny tohoto jevu lze spatřovat v důslednější realizaci systémů sledování kritických kontrolních bodů (HCCP) v potravinářství a ve snaze o estetičtější a zdravější prostředí, což může být v současné době podporováno mimo jiné též obavami z některých onemocnění přenosných ze zvířat na lidi. Vlastní řešení těchto problémů je v podstatě deratizací, případně spojené s dezinfekcí a dezinsekcí, neboť ty jsou zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví definovány jako činnost směřující k ochraně zdraví fyzických osob a ochraně životních a pracovních podmínek před původci a přenašeči infekčních onemocnění, škodlivými a epidemiologicky významnými členovci, hlodavci a dalšími živočichy. Dalšími živočichy jsou v tomto případě ptáci, případně netopýři. Protože se nejčastěji jednalo o „městské holuby“, byl v Národní referenční laboratoři pro dezinsekcii a deratizaci Státního zdravotního ústavu v Praze zpracován informační materiál: „Metodické doporučení SZÚ k zabezpečení objektů proti holubům (*Columba livia*) a k zamezení šíření patogenů, parazitů a alergenů z jejich stanovišť“. V r. 1996 byl původní text schválen poradním sborem pro dezinsekcii a deratizaci SZÚ a v r. 1997 i Ústřední komisí pro ochranu zvířat (MZe ČR) a jeho použitelnost prověřena řadou úspěšných zákroků. Na doporučení hlavního hygienika ČR byl tento materiál postupně šířen na pracoviště hygienických stanic jako „Doporučení ředitele SZÚ“. Zpravidla na žádost OŽP býval soubor opatření proti nežádoucím holubům na daných konkrétních lokalitách doporučen a metodicky řízen expertizními posudky SZÚ.

Konkrétní řešení problematiky ptáků je na jednotlivých lokalitách pod mnohem přísnější a detailnější kontrolou veřejnosti než je tomu u hlodavců v případě klasické deratizace. Proto je nutné, aby metodické postupy pro některé fáze této práce respektovaly požadavky i ostatních souvisejících

právních předpisů příbuzných rezortů, především ministerstva životního prostředí a ministerstva zemědělství.

V současné době bylo však nevyhnutelné vypracovat zcela novou metodiku, respektující aktuální právní předpisy, např. novelu zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon OZT) a novelizovaný zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů. Ten implementoval do právního řádu ČR mimo jiné i Směrnici 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků, nehledě na to, zda se jedná o druhy zvláště chráněné, jejichž seznam uvádí vyhláška 395/1992 Sb., nebo druhy, které lze podle § 3, zákona č. 120/2002 označit jako škodlivé organismy, což je každý organismus, který má nepříznivý účinek na člověka nebo jehož přítomnost je nežádoucí, nepříznivě ovlivňuje činnost lidí nebo předměty, které užívají nebo vyrábějí, nebo působí nepříznivě na ostatní živé organismy nebo na životní prostředí. Ve smyslu zákona OZT lze synantropní zdivočelé jedince ferálních populací holubů (*Columba livia, forma domestica*) zahrnout pod pojem „opuštěné zvíře“ tedy zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal.

OBSAH

I. CÍL METODIKY.....	7
II. VLASTNÍ POPIS METODIKY.....	8
1. ÚVOD.....	8
2. ZÁKLADNÍ INFORMACE.....	9
3. VÝKLAD POUŽITÝCH TERMÍNŮ A SPECIFIKACE JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ.....	11
4. ZPŮSOBILOST PRACOVNÍKŮ K PROVÁDĚNÍ JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ.....	34
5. PRACOVNÍ POSTUPY A VÝKONY JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍCH SE PŘEDEVŠÍM HOLUBŮ.....	38
6. PŘÍLOHY.....	42
III. SROVNÁNÍ „NOVOSTI POSTUPŮ“.....	64
IV. POPIS UPLATNĚNÍ CERTIFIKOVANÉ METODIKY.....	65
V. EKONOMICKÉ ASPEKTY.....	66
VI. SEZNAM POUŽITÉ SOUVISEJÍCÍ LITERATURY.....	67
VII. SEZNAM PUBLIKACÍ, KTERÉ METODICE PŘEDCHÁZELY.....	68

CERTIFIKOVANÁ METODIKA PRO MINIMALIZACI ZDRAVOTNÍCH RIZIK, PŮSOBENÝCH PŘEDEVŠÍM MĚSTSKÝMI HOLUBY A OSTATNÍMI LÉTAJÍCÍMI OBRATLOVCI

V součinnosti dvou výzkumných institucí (Státního zdravotního ústavu a Výzkumného ústavu rostlinné výroby Praha) byla vypracována certifikovaná metodika pro minimalizaci zdravotních rizik, působených především městskými holuby a ostatními létajícími obratlovci. Tato metodika byla zpracována na základě celospolečenské poptávky vzhledem k narůstajícím rizikům způsobených holuby a na základě požadavků, které vyplývají z praktické implementace zákona č. 258/2000 Sb. Certifikovaná metodika zahrnuje nejen aspekty samotné kontroly holubů ale i širší rámec této problematiky jako jsou limity kontroly škodlivých obratlovců vyplývající ze zákonů na ochranu přírody a zákonů o ochranu zvířat proti týrání (246/1992 Sb., 114/1992 Sb. 79/409/EHS a 395/1992 Sb.). Presentovaná metodika vznikla za finanční podpory MŠMT ČR a je výstupem řešení Projektu NPV II 2B08009: "Minimalizace negativních efektů působených synantropními obratlovci na lidské zdraví a životní prostředí".

CERTIFIED STANDARD PROCEDURE FOR ELIMINATION OF HEALTH RISKS CAUSED BY PIGEONS AND ANOTHER FLYING PEST VERTEBRATES

Certified standard procedure has been created based on a public health demand since feral pigeons (*Columba livia, domestica*) are increasing problem in urban and agriculture environment. The demand for such a method is also required by public health authorities to properly implement the public health law č. 258/2000 Sb. The original method of integrated pigeon risk elimination is presented in this certified procedure. The procedure includes all related legislative issues concerning pigeon and flying vertebrate risk management; notably the environmental and animal welfare issues required by the law 246/1992 Sb., 114/1992 Sb, 79/409/EHS and 395/1992 Sb. The

presented certified procedure was an result of the research project NPV II 2B08009: “Minimalizace negativních efektů působených synantropními obratlovci na lidské zdraví a životní prostředí“.

I. CÍL METODIKY

Cílem této metodiky je poskytnout informace o souboru účinných, bezpečných a zákonných opatření, minimalizujících či zcela eliminujících zdravotní rizika a hospodářské škody, vznikající synantropizací především holubů skalních, ale i vrabců a některých dalších druhů ptáků. Intenzivní urbanizací a neustálou redukcí původních stanovišť dochází ke stále častějším případům usídlování netopýrů v obytných a ostatních objektech, které je nutno též řešit ve shodě s příslušnými právními předpisy.

Metodika má sloužit osobám, které provádějí odchyt toulavých a opuštěných zvířat, které musí být pro tuto asanační činnost kvalifikovány podle § 39 odst. 1 písm. b zákona 166/1999Sb., o veterinární péči, v platném znění (dále jen „veterinární zákon“).

Metodika je dále určena pro majitele objektů s výskytem synantropních živočichů a především pro pracovníky firem, provádějící úklidy a asanace podstřešních hnízdišť holubů, zabezpečování staveb proti vletování, hřadování a hnízdění ostatních druhů. Odkazuje na příslušné právní předpisy týkající se regulačních zásahů a ochrany ohrožených druhů. Mimoto metodika poskytuje informace i pro pracovníky obecních úřadů, státních, kontrolních a dozorových orgánů, které tyto akce na základě požadavků veřejnosti a vlastního monitorování objednávají, povolují, kontrolují jejich průběh a vyhodnocují. Jedná se především o pracovníky orgánů ochrany veřejného zdraví – Krajských hygienických stanic, pracovníky příslušných orgánů státní veterinární správy a orgánů ochrany životního prostředí.

II. VLASTNÍ POPIS METODIKY

1. ÚVOD

Není účelem tohoto doporučení, aby se stalo nástrojem deanimalizace městských prostředí a obcí, což se popsaným způsobem stejně nikdy nemůže podařit. Výskyt některých volně žijících druhů naopak neodmyslitelně patří ke koloritu i těch největších metropolí. Vlivem často neuvážené činnosti lidí však právě na těchto synantropních lokalitách dochází k významnému porušování přírodní rovnováhy, což může mít za následek přemnožování některých druhů. Ty se pak díky nepřírozeně vysokým počtům stávají škodícími ve smyslu zákona č. 120/2002 Sb. O podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V takovém případě je pak morální povinností původce těchto stavů, aby příslušné populace těchto druhů přiměřeně reguloval, především z důvodů prevence zdravotních rizik a majetkových ztrát, případně aby těmto situacím účinnými opatřeními předcházel.

Ve vyspělých zemích s víceletou tradicí péče o zdraví, životní prostředí, jeho faunu, ale i soukromý majetek, jsou i zájmy a názory jednotlivých zúčastněných skupin občanů lépe vybalancované a sladěné. V našich podmínkách se však můžeme ještě setkat s kritickými postoji laických, nevládních organizací, tak zvaných „aktivistických ochránců zvířat“. Jejich emotivní argumentace jsou v tomto případě zaměřené na ochranu jednoho druhu, nehledě na to, že jeho lokální a přemnožené populace bývají zdrojem zdravotních rizik a hospodářských ztrát. Tyto, na první pohled ušlechtilé argumentace však mají na dané prostředí často nepříznivý, až destruktivní dopad. Nekriticky upřednostňované přemnožení jednoho druhu mívá totiž negativní vliv na vývoj druhové diverzity, která je pro každou lokalitu se zbytkem přírodního prostředí (např. městské parky) nesmírně důležitá a tedy i žádoucí.

2. ZÁKLADNÍ INFORMACE

Metodické doporučení k minimalizaci zdravotních rizik, vzniklých šířením patogenů, parazitů a alergenů ze stanovišť synantropních ptáků a netopýrů je soubor informací a zákonných opatření, směřujících ke zkvalitnění veřejného zdraví v objektech napadených některými obratlovci, kteří osídlují pláště a různé podstřešní prostory staveb ze vzduchu. Tato opatření zahrnují především různé způsoby zabezpečování staveb, asanace zabezpečených prostor a dle potřeby i regulace početního stavu, případně vymístění lokálních populací či jedinců z objektů a staveb.

Soubor uvedených informací a opatření je v širším slova smyslu metodikou ochranné deratizace, která je dle zákona č. 258/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů definována jako činnost směřující k ochraně zdraví fyzických osob a k ochraně životních a pracovních podmínek před hlodavci a dalšími živočichy. Zdrojem zdravotních rizik jsou však v tomto případě živočišné druhy, z nichž některé jsou na rozdíl od synantropních hlodavců ohrožené a proto musí příslušná opatření vycházet ze souvisejících právních předpisů, které jsou citovány a příslušné paragrafy jsou v plném znění uvedeny jako součást tohoto metodického doporučení.

Podle definice deratizace (§ 55 zák. č. 258/2000 Sb.) je soubor níže uváděných činností a opatření její součástí. Opatření proti jednotlivým druhům se liší podle stupně jejich zákonné ochrany, které lze pro potřeby praxe rozdělit do následujících kategorií:

- 2.1 všechny druhy volně žijících ptáků jsou chráněny a omezování jejich výskytu v synantropním prostředí upravuje zákon č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů,
- 2.2 na území ČR jsou mimo to stanoveny ještě tři kategorie druhů (ohrožené, silně a kriticky ohrožené), jejichž seznam a způsob ochrany je uveden ve vyhlášce č. 395/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů,
- 2.3 z ochrany ptáků byl vyjmut druh: holub skalní (*Columba livia forma domestica*), jehož početné zdivočelé - ferální populace osídlují především stavby ve městech. Odkaz na tuto informaci a její plné znění: www.env.cz / Ministerstvo / Periodika / Věstník MŽP / Věstník MŽP 2006 / Věstník MŽP (č. 2006/09)/ Věstník 09_web.pdf / sdělení č. 20:

Společné sdělení odboru zvláště chráněných částí přírody a odboru legislativního k problematice ochrany holuba skalního, žijícího ve městech podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Holub skalní, žijící ve městech není ptákem, na kterého by se vztahovala ustanovení § 5a a § 5b zákona. Toto sdělení vychází ze stanoviska, vyjádřeného v materiálu Evropské komise „Report from the Commission on the Application of Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds (COM 2002, 146 final), ze kterého vyplývá, že na populace domestikovaných druhů včetně ferálních, s uvedením ferálních populací holuba skalního jako konkrétního případu, se nevztahuje ochrana podle článku 1 směrnice Rady 79/409/EHS.

3. VÝKLAD POUŽITÝCH TERMÍNŮ A SPECIFIKACE JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ

Pro účely tohoto metodického opatření se některé použité termíny vymezují takto:

Alergen je látka (antigen), která v organismu způsobuje alergickou reakci (vyrážky, otoky, potíže dýchání vedoucí až k astmatickým záchvatům. apod.). Nejčastějšími alergeny v této problematice bývají části těl roztočů, uhynulých zvířat, částečky trusu, vajec a hnízdního materiálu, zbytky zaplísňené potravy a ostatní podobné materiály, šířící se z holubích hnízdišť nejčastěji v rámci polétavého prachu vzdušnými proudy.

Asanace je soubor opatření sloužících k ozdravení životního prostředí, ať již v přírodě nebo ve městě, kde má za cíl zlepšení hygienických podmínek. V pojetí tohoto dokumentu se jedná především o asanace (zabezpečení, vyklízení, čištění, dezinfekce a dezinfekce) vnějších i vnitřních částí budov tak, aby nadále nesloužily jako stanoviště nežádoucích druhů a aby se na ošetřených místech nadále nehromadil trus, kadavery, hnízda a jiný nežádoucí materiál.

Asanace veterinární – podmínky stanoví nařízení Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a o zrušení nařízení (ES) č. 1774/2002 (dále jen „nařízení (ES) č. 1069/2009 o vedlejších produktech živočišného původu“) a § 39 veterinárního zákona, která stanoví, že veterinárními asanačními činnostmi jsou:

- a) shromažďování (sběr), přeprava (svoz), neškodné odstraňování a další zpracovávání vedlejších živočišných produktů
- b) dezinfekce, deratizace, dezinfekce, popřípadě i dezodorizace,
- c) odchyt toulavých a opuštěných zvířat a jejich umístění do karantény nebo izolace.

Veterinární asanační činnosti uvedené lze vykonávat jen na základě povolení příslušného orgánu veterinární správy a k dezinfekci, deratizaci, dezinfekci a dezodorizaci podle tohoto ustanovení lze používat jen registrované přípravky a postupy nebo přípravky, jejichž uvedení do oběhu bylo povoleno.

Asanační čištění a úklid interiérů staveb (půd, případně bytů, věží, různých technologií a ostatních vnitřních prostor) napadených ptáky je odstraňování trusu, kadaverů, hnízd, vajec a zbytků potravy z horizontálních i vertikálních povrchů, různých technologií a dalších předmětů se současnou aplikací vhodných čistících, dezinfekčních a dezinfekčních přípravků. Tyto přípravky musí být dostatečně účinné včetně zachování významného rezidua v místě aplikace a přitom nesmí ohrožovat životní a pracovní prostředí osob a poškozovat ošetřované předměty a technologie.

Provádí se až po účinném zabezpečení všech vletových otvorů, které trvale zabrání dalšímu pronikání ptáků a netopýrů do interiéru. V případě přítomnosti nelétajících mláďat holubů v hnízdech je nutné zajistit, aby veškerá manipulace s nimi (odběr, odchyt a neodkladné usmrcení) byla prováděna kvalifikovanými osobami (bod 4 tohoto dokumentu), stejně tak jako aplikace dezinfekčních a dezinekčních přípravků, která je nedílnou součástí této práce, musí být prováděna kvalifikovanými osobami s platným oprávněním (dle § 58 zák. 258/2000 Sb., resp. veterinárního zákona). Při vlastní manipulaci se doporučuje odklizený materiál rosit vhodným postřikovačem tak, aby se především snížila prašnost a současně proběhla částečná dezinfekce a dezinekce, alespoň v povrchových vrstvách. Z dostupných přípravků lze doporučit 20 % vodný roztok chlorového vápna. Používání vhodných osobních ochranných pomůcek je samozřejmostí.

Vyklizený materiál uskladněný v těsně uzavřených plastových obalech nesmí při transportu kontaminovat okolní prostředí (např. schodiště vícepodlažních domů). Ideální je jeho ukládání do transportního vozidla z rozkryté střechy pomocí zvedací plošiny. Volné sypání do plastových shozů, ústících do zaplachtovaného kontejneru lze použít pouze v místech možného uzavření cesty a odklonu chodníku pro pěší, aby se zabránilo kontaminaci polétavým prachem z nebezpečného odpadu. Provádějící pracovníci používají přiměřené pomůcky osobní ochrany, např. kombinézu, rukavice, respirátor, brýle apod. Doporučuje se kontrola oděvu a povrchu těla vzhledem k možnosti parazitace různými roztoči. Na hnízdišti holubů dochází zpravidla k odstraňování hnízd a nelétajících mláďat. Tuto práci mohou vykonávat pouze kvalifikované osoby (viz odchyt holubů).

Asanační čištění povrchů staveb (odstraňování trusu, kadaverů a hnízd z plášťů budov, okapů, říms, nik a dalších stavebních prvků včetně soch a dalších památkových objektů). Čerstvé kadavery a ostatní biologické materiály se odstraňují dle požadavků zákona č. 166/1999 Sb. o veterinární péči ve znění pozdějších

předpisů a dle nařízení Rady (ES) č. 1069/2009 o vedlejších produktech živočišného původu).

V případě potřeby odstraňování hnízd a nelétajících mláďat ptáků (mimo holubů) je nutné postupovat podle § 5b, zák. č.114/1992 Sb., u druhů zvláště ohrožených pak dle § 50 a § 56 téhož zákona. Mechanické i chemické způsoby čištění nutno přizpůsobit čištěným povrchům tak, aby nedocházelo k jejich dalšímu poškození. Čištění povrchů produkuje nebezpečný odpad (např. zbytky peří, trus, kadavery ptáků a zbytky jejich hnízd), se kterým je třeba manipulovat jen pomocí příslušných pomůcek osobní ochrany (respirátor, rukavice, kombinéza proti prachu, těsnící brýle). Jeho likvidace se provádí ve spalovnách, případně dle dalších požadavků zákona o odpadech č. 185/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Cílové druhy jsou druhy proti kterým bude zákrok zaměřen. Zpravidla již během místního šetření lze zjistit o jaké druhy se v jednotlivých objektech, areálech či v městských částech jedná a podle toho lze plánovat jednotlivé asanační zákroky. Na ferální populace holubů se ochrana dle § 5 a 5a zákona č. 114/1992 Sb. nevztahuje, u ostatních druhů je nutné při plánování zákroku postupovat podle § 5b téhož zákona. Opakem cílových druhů jsou druhy necílové, proti kterým není veden zákrok a jedinci těchto druhů, pokud jsou chyceni do klecí, se vypouštějí, stejně jako holubi kroužkování.

Ferální populace (např. holubů nebo koček apod.) jsou tvořeny jedinci příslušných druhů, kteří byli původně domestikovaní, ale vrátili se k životu ve volné přírodě (autor definice Jiří Novák, zdroj: BioLib).

Holubi – rozdělení podle účelu druhů a využití

holubi ferální – jedná se o populace vzniklé z původních domácích holubů (*Columba livia, forma domestica*). Někdy bývají označovány jako holubi věžáci (*Columba livia, forma fera*). Původně byli v péči člověka a po jeho opuštění „zdivočeli“ a stali se ve smyslu zákona OZT „opuštěnými zvířaty“ se znaky synantropie. Původní druh - holub skalní (*Columba livia*) nikdy ve střední Evropě jako volně žijící zvíře nežil a nežije tu ani v současnosti a proto není ani podle příslušných předpisů na ochranu přírody a krajiny chráněn. Živá hmotnost jedinců tohoto druhu se pohybuje kolem do 400g. Typický jedinec má

modravě šedou barvu opeření, na krku zvýrazněnou zeleným a na voleti bronzovým leskem; přes křídelní štíty má obvykle dva černé pruhy. Černý pruh je též na konci ocasních per. Křížením se zdivočelými holuby domácích plemen může barevné znaky měnit, např. častý je výskyt bělavých skvrn apod.

- **holubi: ostatní druhy žijící volně na našem území**

- holub hřivnáč (*Columba palumbus*) - větší holub – cca 400 – 500 g s bílým proužkem okolo krku a na kostřeci hnízdí se začíná zvolna objevovat v městských parcích. Neshromažďuje se do hejn jako výše uvedený druh.
- holub doupňák (*Columba oenas*) hnízdí v dutinách listnatých stromů, zatím je vzácný a stejně jako předchozí druh nepatří při odchycích ferálních „městských“ holubů mezi cílové druhy a proto je třeba náhodně odchycené kusy neprodleně vypustit.
- **holubi farmových a zájmových chovů** - jsou chováni jako hospodářská zvířata (obvykle v uzavřených voliérách farmových chovů) nebo při zájmové činnosti jako různá plemena domácích holubů (*Columba livia, forma domestica*), včetně sportovních (poštovních holubů). Chovatelům je doporučeno označovat tyto holuby „nožními kroužky“ u sportovních holubů je takové označení povinné. Tato plemena holubů rovněž nesmí být cílovými při odchytu. Provádění a termín akce regulace populace ferálních holubů proto příslušný úřad obce vyhlásí způsobem obvyklým a vyzve chovatele, aby si své holuby po stanovenou dobu uzavřeli v chovných zařízeních.

Integrovaný postup regulování počtu holubů v obcích předpokládá

- monitorování, nebo alespoň opakovaná místní šetření na celé zastavěné ploše obce a na všech místech, která holubi navštěvují, mimo to i v cílových místech jejich možných přeletů, na okolních polích, v okolních zemědělských i jinak atraktivních objektech a stanovištích
- likvidaci všech zjištěných podstřešních hnízdíšť, umožňujících nekontrolovatelný nárůst populace i v zimních měsících,
- zamezit využívání potravních zdrojů ve vnitroblocích a na veřejných prostranstvích, osvětou a vyhláškami omezit krmění občany
- postupné zabezpečování povrchů všech staveb, které holubi využívají pro nasedání a hnízdění,

- sledování přeletů městských hejn do okolí a zjistit významné a pravidelně využívané potravní zdroje městských holubů i ve vzdálenějším okolí obce, např. ve mlýnech, výkuech zrnin a ostatních zemědělských a potravinářských objektech, ve sběrnách, třídárnách a skládkách odpadu apod.,
- zajistit na těchto stanovištích možnost pravidelného odchyty a regulace pomocí odchyťových klecí, instalovaných holubníků nebo kombinovanými metodami
- odchyt do klecí, či regulace pomocí holubníků je nutné provádět pokud možno na více místech, protože hejna holubů jsou teritoriální - využívají jen určitá stanoviště, která si brání proti ostatním hejnům. V praxi to znamená, že holuby z určitého hejna lze odchytit pouze na určitých místech,
- teprve současné a průběžné provádění všech těchto opatření po dobu několika (a více) let může výrazněji snížit početní stavy holubů v obci, avšak doposud nikdy tato opatření nezpůsobila jejich úplné vymizení
- používání biocidů, léčiv a jakýchkoliv chemických přípravků včetně hormonálních a omamných látek je pro účely regulace populací městských holubů z hlediska současných právních předpisů nepřijatelné

Instalace holubníků osvědčeného typu s možností uzavírání na vzdálenost několika metrů je vhodným a doporučovaným způsobem regulace. Písemné vyjádření případně nákres je opět součástí dokumentace příslušného zákroku.

Regulaci počtu holubů v těchto zařízeních je možné provádět celoročně průběžně i v nepravidelných intervalech a ve všech vývojových stádiích. Kontrolované holubníky určené k regulaci je vhodné instalovat na uzavřených lokalitách s pravidelným výskytem většího množství holubů (mlýny, výkupy obilovin, výroba krmných směsí, ostatní zemědělské závody apod.), nebo v jiných, nejlépe uzavíratelných areálech, kde je možné zvyšovat koncentrace holubů příkrmováním. Instalaci odchyťových zařízení, kontroly, odchyt a manipulaci s holubou provádějí kvalifikované osoby podle veterinárního zákona.

Místa pro odchyt na plochých střechách vysokých objektů, v atriích, ve mlýnech, silech a na jiných vhodných místech mohou být vytipována při místním šetření nebo monitoringu, což bývá následně po místním šetření upřesněno s majiteli objektů.

Regulaci holubů v exteriérech odstřelem připouští i na nehonebních plochách zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ale na většině lokalit v intravilánu je z bezpečnostních důvodů tento způsob nepoužitelný.

Kurs pro pracovníky v oboru speciální ochranné DDD (dezinfekce, dezinfekce a deratizace) podle §58 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů pořádá KHS dle prováděcího předpisu – vyhlášky 490/2000 Sb. o rozsahu znalostí a dalších podmínkách k získání odborné způsobilosti v některých oborech ochrany veřejného zdraví. Po pěti letech praxe mohou pracovníci absolvovat tzv. kurs mistrovský, který je opravňuje k práci v zemědělství a potravinářství. Kursy jsou zakončeny zkouškou, jejichž platnost je omezená na dobu pěti let, po které je nutné příslušně předepsané zkoušky obnovovat.

Kurz pro odchyt toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi – v souladu splatnými právními předpisy organizuje: Institut celoživotního vzdělávání a informatiky Veterinární a farmaceutické univerzity Brno. Plackého 1-3, 61200 Brno 12, (tel.: 541 56 20 88 – 92, fax: 541 21 97 54, email: icvi@vfu.cz, <http://www.vfu.cz>), který po úspěšně absolvované zkoušce vydává osvědčení pro kvalifikované osoby pro tuto činnost.

Likvidace kadaverů se provádí prostřednictvím veterinárních asanačních ústavů, případně spaloven (v takovém případě pracovní postup používané zařízení musí být dokumentováno popisem, a předem odsouhlaseno příslušným orgánem SVS, případně i OŽP). Doklad o likvidaci je součástí pracovního protokolu, tento dokument (obvykle faktura asanačního podniku) je rovněž součástí protokolu. Tuto práci podle veterinárního zákona mohou provádět jen kvalifikované osoby.

Místní šetření výskytu a základních ekologických parametrů populací ptáků i netopýrů zjišťuje aktuální stav zpravidla během jedné návštěvy vybraných lokalit. Především bývá určen cílový druh a stanovena opatření pro ochranu druhů necílových. Pokud je cílovým druhem ferální holub skalní (*Columba livia f. domestica*), nevztahuje se na něj ochrana dle § 5a a 5b zákona č. 114/1992 Sb. Jednorázové místní šetření bývá prováděno před definitivním zpracováním záměru

týkajícího se regulace a dalších opatření v menších obcích nebo na jednotlivých lokalitách. Cílem místního šetření v případě ferálních holubů bývá upřesnění místa jejich odchytu, lokalizace podstřešních hnízdišť, případně jejich rozsah, zjištění dalších míst zvýšené koncentrace v obci a objasnění hlavních příčin tohoto stavu. Obecně by mělo místní šetření poskytnout alespoň základní informace potřebné k plánu regulace. Hlavní metodou šetření bývá pečlivé pozorování střech okolních domů z dominantního místa (radniční, nebo kostelní věže, rozhledny, výškové domy apod.) které zpravidla odhalí podstřešní hnízdiště (pozorovatelné defekty střešních krytin nebo otevřené vikýře a jiné vletové otvory). Zvýšené množství ferálních holubů na střeše zpravidla prozradí i skryté vletové otvory v tomto nebo v nejbližších objektech. Větší koncentrace hejn v ulicích a na volných prostranstvích (parky, náměstí, křižovatky apod.) zase většinou označí místa pravidelného krmení, poskytovaného pěšími krmiči, nebo krmení z oken přilehlých domů. Následné šetření na těchto lokalitách, především však v podstřešních hnízdištích vytypovaných staveb, upřesní rozsah a časový plán regulačních zásahů v obci. Ke vstupu do příslušných objektů opravňují kontrolní orgány státní správy zákony č. 258/2000 Sb. a 183/2006 Sb. Přehlednost výsledků, získaných i při místním jednorázovém šetření a efektivnější způsob jejich využití poskytne protokol, doporučený k používání při monitoringu, který je součástí tohoto dokumentu.

Objekt s výskytem ptáků a netopýrů může být samostatná stavba, památkový objekt, např. socha, technologické zařízení. Soustava objektů – budov tvoří např. areál zdravotnických zařízení, továrny, zemědělského závodu, skladů, mlýna apod.

Odhad zdravotních rizik (orientačně) se provádí na základě obecných znalostí o cílových druzích a předpokládaných zoonózách, protože naléhavost řešení a finanční možnosti subjektů požadujících asanační zásah zpravidla neodpovídají možnostem dlouhodobého a finančně nákladného monitorování zdravotního stavu populací cílových druhů. Ekologické parametry jsou hodnoceny vzhledem k situaci v celé obci, z čehož vychází jednotlivá doporučení pro způsoby dílčího zabezpečení nebo pro regulační zásahy. Výsledky místního šetření podobně jako výsledky dlouhodobého monitorování slouží státním orgánům k vydávání rozhodnutí.

Ohrožení veřejného zdraví je stav, při kterém je obyvatelstvo nebo jeho skupiny vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních

nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje významné riziko poškození zdraví.

Odchyt se provádí po dobu, která je z praktického hlediska potřebná a z ekonomického hlediska únosná. Z hlediska účinnosti regulace počtu ferálních holubů je žádoucí, aby integrovaný přístup probíhal průběžně až do doby, kdy akceptovaný počet holubů již neumožní tak rychlý nárůst početního stavu populace, který by nebylo možné dostupnými opatřeními opět zvládnout. Dosavadní praxe naznačuje, že popsaná zákonná opatření mohou přinést trvalejší efekt po pěti až desetiletém opakování, což záleží na velikosti města a intenzitě prací. Koncepce regulačního zásahu proti holubům, plánovaná pouze na krátké období, např. do tří let nebude mít významnější efekt a veškeré, takto vynaložené prostředky budou zbytečné. Podle zákona OZT musí provozovatel odchytových zařízení s nimi pracovat tak, aby odchycená zvířata nebyla týrána a během odchytu včetně přemísťování, přehánění, fixace nebo omráčení za účelem utracení nebo jiného usmrcení zvířete, dále v průběhu usmrcování anebo utracení zvířete nebyla zvířata vystavena jakékoliv jiné než nezbytné bolesti nebo utrpení.

Tuto činnost mohou vykonávat pouze kvalifikované osoby s odpovídajícím oprávněním (viz kurz pro odchyt a toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi).

Odchyt zakázané metody - podle § 14 zákona OZT je zakázáno odchytávat nebo usmrcovat volně žijící zvíře

- a) pomocí oka, tlučky, sítě, smyčky, pytláckého oka, harpuny nebo čelistových pastí anebo pomocí obdobně zkonstruovaného zařízení,
- b) pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoliv formách včetně plynování a vykuřování, nejde-li o derat
- c) do jestřábích košů a pomocí lepu,
- e) pomocí luků a samostřílů,
- g) pomocí poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje, nejedná-li se o případ podle § 5 odst. 2 písm. c),
- h) pomocí zbraně s hledím pro střelbu v noci, s elektronickým hledím apod.,
- i) pomocí letadla nebo motorového vozidla,
- m) pomocí formalínových nebo lepících pastí,

Deratizace, odchyt a usmrcování volně žijících zvířat patřících mezi škodlivé organismy se řídí zvláštními právními předpisy.

Zakazuje se odchyt jedinců druhů původních volně žijících na území České republiky pro chov ve farmovém chovu, zájmovém chovu nebo chovu, jehož cílem je domestikace, včetně drezúry; to neplatí pro odchyt a chov loveckých dravců provedený v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a zákonem o obchodování s ohroženými druhy jakož pro odlov generačních ryb pro potřeby umělého výtěru.

Ochrana a podpora veřejného zdraví je souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění.

Ochrana ptáků a netopýrů před neodbornými zásahy, které by mohly způsobit jejich zbytečné omezování nebo dokonce týrání či poškozování vedoucí k jejich uhynutí je zajištěna důslednou aplikací všech souvisejících a současně platných právních předpisů do všech opatření a postupů zde popisovaných. K regulování populací ve smyslu zákona č. 246/1992 Sb. může sice docházet z důvodů deratizace dle zákona č. 258/2000 Sb., ale v případě ptáků (mimo ferálních holubů se při regulačních zásazích uplatňuje § 5a a 5b zákona č. 114/1992 Sb. Regulační zásahy mohou provádět jen kvalifikované osoby. Při manipulaci se všemi živými zvířaty a při jejich případném usmrcování je třeba respektovat zákon č. 246/1992 Sb., a používat jen schválené a doporučené metody, např. euthanasii v atmosféře CO₂, prováděné za dodržení všech bezpečnostních opatření.

OŽP – odbory životního prostředí příslušných úřadů státní správy

Patogen (patogenní agens), je biologický faktor (organismus), který může zapříčinit onemocnění hostitele (viry, bakterie a ostatní mikroorganismy včetně prionů, původci myotických onemocnění a další).

Plašice akustické – přístrojové vybavení vydávající zvuky ve frekvenci, která je pro cílové živočichy nepříjemná a obvykle člověkem není vnímána

Plašiče vizuální - přístrojové vybavení vydávající pro cílové živočichy nepříjemné světelné efekty, případně siluety predátorů umístěné na průhledných nebo zrcadlících se plochách nebo zavěšené v prostoru.

Regulace populací (podle zákona OZT) zvířat se rozumí soubor soustavně prováděných preventivních opatření, která mají přispět k udržení populace v určité zdravotní, genetické, případně chovatelské kvalitě, zejména omezením nepřírodní nabídky potravních zdrojů a možností rozmnožování populace, a jejichž cílem je omezit rizika, která mohou vzniknout nárůstem populace v jejím teritoriu, a zabránit vzniku utrpení zvířat a nadměrných škod, zejména šíření nálezů nebo jiných nežádoucích vlivů.

Regulace populací ferálních holubů je možné provádět různým způsobem podle podmínek lokality, možností a potřeb zákazníka. Pozorovatelný významnější a především trvalejší efekt je však možno očekávat pouze při kontinuálním a víceletém provádění přiměřených integrovaných opatření.

Regulace počtu ferálních holubů v exteriéru se zpravidla vztahuje k populaci celého města, nebo větší městské části nebo obce.

- regulace počtu ferálních holubů na otevřeném hnízdišti se provádí především odstraňováním hnízd a nelétajících mláďat. Odchyt starších, pobíhajících mláďat je možný pomocí sítě, lépe do velkého podběráku na delší tyči. Místo síťoviny, do které se holubi zaplétají což vyžaduje složité vyprošťování, je vhodnější k jeho zhotovení použít průhledný silonový monofil. Holubi se bezprostředně po odchytu umísťují do plastových přepravek pro drůbež v počtu do 15 ks a v těchto transportkách jsou v neprodyšných obalech (plastové kontejnery, utěsněné igelitové tunely, samostatné velké igelitové pytle apod.) v co možná nejkratší době usmrcování v atmosféře CO₂.
- regulace počtu ferálních holubů odchycem do pastí (klecí) pro více kusů se provádí zpravidla zařízením, montovaných z jednotlivých dílů až na odchytovém místě. Lze doporučit plánek a vybavení klece (nákres, fotografie) konzultovat s místním specialistou, stejně jako technologický postup při odchytu a usmrcování tak, aby odpovídaly ustanovením právních předpisů. Klece musí být dostatečně prostorné, více než polovina plochy jejich stropu musí chránit holuby před

srážkami a zároveň poskytovat stín. Vhodné jsou různé podlahové krytiny z PVC které zároveň dobře odolávají větru. Mimo použitou návnadu (zrní, kukuřice, luštěniny) musí klec obsahovat i funkční napáječku s čerstvou pitnou vodou. Intervaly následujících kontrol pro vybírání odchytených kusů jsou maximálně 24 hod, v nepříznivých klimatických podmínkách se stanoví intervaly přiměřeně kratší. Dle dosavadních zkušeností jsou pro odchyt z hlediska úspěšnosti nejvýhodnější zimní měsíce, charakter některých lokalit (např. s trvalou nabídkou potravy) však umožňuje efektivní odchty i v průběhu celého roku. V zastavěné části města je optimálním místem pro stavbu klecí dostupná plochá střecha na stavbě, která svou výškou dominuje ostatnímu okolí. V takovém případě výrazně klesá riziko zásahů z řad veřejnosti, nežádoucí medializace apod.

Velmi účinným regulačním opatřením je odchyt holubů na stanovištích, která holubi využívají jako zdroj potravy. Taková stanoviště je třeba zjišťovat pomocí monitoringu za hranicemi obce, třeba ve vzdálenosti i několika desítek kilometrů. Podle směru a výšky pozorovaných přeletů městských hejn a znalosti okolních lokalit lze přibližně určit i stanoviště vhodné pro zamýšlený odchyt. Velikost hejna pak může prozrazovat rozsah potravního zdroje. Odchyty na těchto stanovištích (pole s atraktivními plodinami, uzavřené zemědělské závody a farmy, výkupny obilovin, sýpky, mlýny či jiné obdobné zdroje) probíhají z metodického a praktického hlediska nepoměrně snáze a účinněji. Náročnější je v tomto případě organizační fáze, protože investoři regulací městských populací holubů musí přistoupit na financování odchytů na území cizího subjektu, což je pro ně z hlediska delšího časového úseku sice výhodnější, nicméně absence vizuálního kontaktu s aktuálně probíhajícími pracemi (např. na střeše vlastního objektu) vede zpravidla k zamítavým stanoviskům pro podobné akce.

- Regulace počtu ferálních holubů odchtem do vystřelovacích sítí po předchozích opakovaných předvnaděních bývá velmi účinný (i několik desítek kusů najednou). Ideální stanoviště pro tento způsob jsou odlehlé části městských parků a jiná podobná místa, uzavřené zahrady či vhodná atria historických staveb a ostatní lokality s možností regulace přístupu veřejnosti, protože na podobné způsoby nejsou naši občané dostatečně připraveni a lze předpokládat i konfliktní reakce. Účinnost odchytů je samozřejmě závislá především na výkonnosti používaného zařízení, které může efektivně působit i na vzdálenost 15 m.

- Regulace počtu ferálních holubů instalací kontrolovaných holubníků na místech zvýšené koncentrace holubů, především v uzavřených areálech – výkupen různých zemědělských komodit, sýpek, mlýnů, výroben krmných směsí apod. Z holubníků může kvalifikovaná osoba odebírat a usmrcovat holuby ve všech vývojových stádiích. Tento způsob má preventivní charakter a je proto kladně přijímán veřejností. Přitom je velice účinný s minimem rizik, zvláště jsou-li tato zařízení instalována v uzavřených areálech s omezeným přístupem stabilního a úzkého okruhu osob.
- Regulace počtu ferálních holubů použitím přirozených predátorů (sokolů a rarohů) je vesměs vždy značně neefektivní, což je typické pro situace, kdy je přirozená rovnováha již značně narušena
  - přirození predátoři holubů (sokoli a rarozi) působí především repelentně a při svých přeletích a loveckých pokusech často rozhánějí městská hejna do menších skupinek, které se pak jen obtížně odchytávají
  - pořizovací cena dravců často opakovaně vysazovaných do doby jejich trvalého usazení (zahnízdění) na příhodné stavbě je nepřiměřeně vysoká vzhledem k cenám jednotlivých zákroků
  - pár sokolů (rarohů) má velký lovecký areál a přestože by se jich díky holubům uživilo i více, budou hnízdit ve městě (např. krajském) vždy jen v počtu jednoho, maximálně dvou párů, které týdně uloví 2 – 5 holubů, což je vzhledem k populacím holubů v těchto městech zcela zanedbatelný počet
  - dle dosavadních údajů tvoří holubi (byť v neustálé nabídce) jen asi 40 % potravy sokolů (rarohů), ostatní množství tvoří často i ohrožené druhy, např. netopýři apod.

Regulace počtu holubů v interiérech, především na půdách určených k asanaci, ve výrobních i nádražních halách, ve skladech, prodejních prostorách a ostatních podobných objektech je vždy základem pro regulaci městského hejna. Holubi jsou v těchto prostorách schopni hnízdit a vyvádět mláďata i v zimních měsících. Provádění odchytů a dalších regulačních zásahů v exteriéru při zachování větších podstřešních větších hnízdišť je tedy zpravidla málo účinné.

NA PŮDÁCH je vždy nutné nejprve „ovládnout“ veškeré vletové otvory - vstupy. Jednotlivé skupinky ferálních holubů, hřadujících v příslušném půdním prostoru, pravidelně vletují „svými“ vstupy. Proto by bylo chybou některé z nich trvale uzavřít,

protože příslušní holubi pak zůstávají i dlouhodobě hřadovat na střeše dané stavby. Jestliže má půda současně sloužit k regulaci (redukování) početnosti celého hejna, je nutné veškeré vstupní otvory, používané holuby pro vletování upravit tak, aby bylo možné je z podlahy půdy rychle uzavřít (vyplašení holubi odlétají z podstřešního hnízdíště do osvětlených městských ulic i v noci). Po uzavření celého hejna na půdě je možné přikročit k jeho likvidaci. Provádění této činnosti v noci za použití silné svítilny je výrazně účinnější.

- Odchytem do podběráku - na malých a nízkých půdách
- Odstřelem ze vzduchovky - na rozlehlých a vysokých půdách a na podobných místech kde nemůže být ohrožen život nebo zdraví osob a kde nemůže být způsobena škoda na majetku. Tento způsob musí splňovat požadavky zákona č. 119/2002 Sb.,(zákon o zbraních). Osoby bez zbrojního průkazu mohou použít zbraně kategorie „D“ (paragrafy 7 a 15 uvedeného zákona). Žádoucí je, aby kinetická energie střely na ústí hlavně dosahovala maximálních hodnot v této kategorii, tedy 16 J, která zajistí ústřovou rychlost střely minimálně 200 m/s. Usmrcení střelbou musí být důsledné a okamžité. Používané zařízení musí být dokumentováno popisem a předem odsouhlaseno podle příslušných právních předpisů (viz příloha).
- Odchytyvími klecemi s předvraděním podobně jako při odchyty v exteriérech mohou v intervalu více týdnů či měsíců postupně vychytat i velkou část městského hejna. V interiéru, např. na půdách se doporučuje nejprve opakovaným předvraděním aretovaných pastí naučit holuby tato zařízení navštěvovat, protože v těchto místech nejsou zvyklí přijímat potravu. Pro zajištění úspěchu by proto měly pasti obsahovat vhodnou potravu i čerstvou vodu v trvalém přebytku. Po dobu předvraděním a především bezpečné aretace proti uzavření v období navykání holubů však nevyžadují tato zařízení denní kontroly, což významně šetří čas. Odběry odchycených holubů a kontroly nalíčených pastí se provádějí v intervalech 24 hod.
- Instalacemi holubníkú (kdysi bývaly na půdách obytných domů běžné) s možností uzavírání hnízdnicích komor. Takto lze regulovat snášky, mláďata i dospělé kusy.
- Zbudováním prostorově omezených odchytových prostor (cca 2 x 3 – 3 x 4 m výšky 2 – 2,5 m) se vstupem, z latí a sítí okolo vletového otvoru (vikýře), který ponecháváme otevřený. Tento způsob je velmi účinný, zvláště po instalaci

„regálu pro hřadování“, protože takový prostor pojme i mnoho desítek kusů. Postupné navykání holubů, které však může trvat i řadu týdnů, je možné urychlit přikrmováním. Po shromáždění požadovaného počtu holubů je nutné ve večerních hodinách vikýř uzavřít předem vyzkoušeným způsobem a po vstupu uzavíratelnými dvířky pak hejno odchytnat např. podběrákem. Pro opakování úspěšného odchytnu je výhodné ponechat 2 – 3 holuby, kteří jsou do uvedeného prostoru navyklí létat, protože mohou přilákat další jedince z jiného hejna příslušné městské populace.

VE VÝROBNÍCH I NÁDRAŽNÍCH HALÁCH, VE SKLADECH I PRODEJNÍCH PROSTORÁCH bývá zpravidla nutné provádět asanační práce a eliminaci nežádoucích živočichů operativně. Přestože je pravděpodobnost výskytu ohrožených druhů na takovýchto stanovištích minimální, je nutné se před provedením zásahu o tom bezpečně ujistit. Odchyt nebo usmrcení jednotlivých ptáků se provádí dle možností v době minimálního či nulového provozu.

vždy nutné odhalit veškeré vletové otvory a ostatní vstupní místa. Jejich trvalé a spolehlivé zabezpečení si nezřídka vyžádá i stavební úpravy (dvojité dveře či analogické filtry do skladů, výrobních hal, prodejen, síťování větracích a ostatních vzduchotechnických zařízení apod.). Pakliže dochází k výskytu ptáků opakovaně, lze tedy dosavadní současné technické vybavení klasifikovat jako chybné a nedostatečné, neboť s těmito reálnými riziky nepočítalo. Opakované asanace mohou být cenově náročnější, než příslušná rekonstrukce či účinnější zabezpečení. Akustické plašiče a laserové efekty mohou krátkodobě pomoci např. v lokalizaci výskytu a pohybu ptáků, avšak analýza dosavadních výsledků svědčí o jejich problematickém efektu.

Regulační zásahy v populacích ostatních druhů ptáků a netopýrů povolují orgány ochrany životního prostředí, především v zájmu veřejného zdraví. Proto je významná součinnost i s orgány ochrany veřejného zdraví (KHS), které by na základě místního šetření měly tuto skutečnost potvrdit. Vlastní regulaci provádějí zaměstnanci specializovaných firem se způsobilostí pro tuto práci po předchozím schválení písemně vypracovaného postupu příslušnými specialisty SVS, případně i OŽP. V případě ostatních a zvláště pak ohrožených druhů a v případě netopýrů se doporučuje ponechat tuto regulaci (manipulaci související s odchýtem a

přemístěním) specialistům, nebo alespoň potřebné postupy s nimi předem písemně konzultovat. Základní kontakty lze získat na městských (obecních) úřadech, dále pak v níže uvedených institucích :

1. Česká společnost ornitologická, Na bělidle 252/34, 150 00 Praha-Smíchov, tel.: 274 866 700, (<http://www.birdlife.cz>), jejíž regionální pobočky jsou v podkapitole: /pobočky ČSO/ ... atd.
2. Stránky: www.rorysi.cz obsahují řadu inspirativních informací
3. Česká společnost na ochranu netopýrů (ČESON), www.ceson.org
www.sousednetopyr.cz , www.nyctalus.cz, www.veronica.cz
Kontakty: RNDr. Petra Schnitzerová, nova-petra@centrum.cz
RNDr. Lukáš Viktora, viktora@birdlife.cz , tel.: 777 579 542
4. Ministerstvo životního prostředí <http://www.env.cz>
5. Česká inspekce životního prostředí <http://www.cizp.cz>
6. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR <http://www.nature.cz>

Před pečlivým a detailním zabezpečením vletových otvorů je nutné se ubezpečit, zda někteří jedinci nezůstali ve stavbě! Netopýři sice běžně vykazují soumravní a noční aktivitu, avšak v průběhu roku nelze na tuto skutečnost bezvýhradně spoléhat. Jsou-li uživatelé objektu ochotni smířit se s přítomností letní kolonie netopýrů v podstřešním prostoru, lze nabídnout pravidelné odstraňování jejich trusu a zabezpečení tohoto místa vhodnou nepropustnou podložkou. Teprve po definitivním opuštění objektu koncem léta lze v případě naléhavé potřeby objekt pečlivě zabezpečit, pokud je to ovšem možné, protože některé drobnější druhy netopýrů mohou prolézat otvory a štěrbinami o velikosti cca 2 cm! Ideálním a trvanlivým materiálem k zabezpečení ústí větracích šachet v některých konstrukcích střech a podobných prostor je perforovaný plech (1 x 1 cm) v nerezové úpravě. Půdní prostory opouštějí letní kolonie samic netopýrů, vychovávající mláďata (na rozdíl od hlodavců: jeden pár/1 mládě/1 rok !!!) zpravidla na podzim, protože odlétají do podzemních prostor kde zimují. Různé šachty a větrací prostory v panelových domech však mohou kolonie netopýrů osídlovat vzhledem k příznivým mikroklimatickým podmínkám i celoročně.

Hnízdění sov a dravců v různých zámeckých, kostelních a radničních věžích lze v převážné většině případů považovat za kladný jev a proto je doporučeno případné zabezpečení těchto objektů proti holubům či jiným druhům ptáků tomuto stavu

přízpůsobit. Odstraňování hnízd vlaštovek a jiříček je možné po následné dezinfekci mimo dobu jejich hnízdění. V případě potřeby je možné příslušné prostory opatřit sítěmi s přiměřenou velikostí ok (www.pestcontrol.cz) jako prevenci před opakovanou snahou ptáků stavět v těchto místech následující rok nová hnízda.

Regulace početnosti a eliminace vrabců a ostatních drobných ptáků v prodejních, výrobních a skladových halách a podobných prostorách určuje § 5b zákona č. 114/1992 Sb.

- Odchyt do nárazových sítí je účinná metoda, vhodná pro odchyt zalétnuvších drobných ptáků, především vrabců. Podmínkou je však předem zjištěná dokonalá znalost pohybů zmíněných ptáků a osvojení práce se sítí, zajištění jejího bezchybného vypnutí apod. Při odchytu je možné používat též sklopy a další podobná zařízení, kterým se však vrabci často s úspěchem vyhýbají. Úspěšnost takto aranžovaných odchytů je možné potencovat volbou vhodného osvětlení napájecími místy a dalšími faktory, které můžeme na dané lokalitě využít. Nákup sítí je umožněn kvalifikovaným osobám a konzultace je možná na kontaktní adrese: Kroužkovací stanice NM, Hornoměřolupská 34, 102 00 Praha 10 – Hostivař, tel.: 271 196 256, vlastní nákup pak na tel.: 602 938 456 (Ing. Jan Rosmus, Státní veterinární ústav Praha – Lysolaje).
- Odstřel ze vzduchovky je možno vyjímečně provádět pouze s přihlédnutím k rizikům, která v podobných prostorách existují. Podmínky byly uvedeny výše včetně odkazu na příslušný právní předpis.

Regulace populace při mimořádných veterinárních opatřeních - při vzniku nálezů vydávají orgány veterinární správy mimořádná veterinární opatření, která mohou zahrnovat i opatření k regulaci populace živočichů, tato opatření musí být v souladu s právními předpisy na ochranu přírody a krajiny, v jejich ustanoveních jsou stanoveny i příslušné pracovní postupy a činnosti. Na těchto opatřeních se v mezích příslušných předpisů podílejí i složky záchranného systému záchranných sborů.

Specialista – osoba orgánu OŽP, případně pracovník s kvalifikací a praxí zoologa; specializovaní odborní pracovníci - ornitologové, ekologové, specialisté v NRL pro dezinfekci a deratizaci SZÚ apod.

Stanoviště ptáků a netopýrů je místo jejich opakovaného, tedy dlouhodobého výskytu a setrvávání za účelem odpočinku či reprodukce nebo využívání potravního zdroje.

Synantropní druhy živočichů jsou druhy, které vyhledávají umělé prostředí vytvořené člověkem. Osídlují nejen povrchy a pláště budov, ale i interiéry budov obytných, hospodářských, různé technologie apod. Řada synantropních druhů v tomto prostředí uspokojuje nejen své stanovištní nároky, ale často zde nachází i vydatný zdroj potravy. Především v objektech zemědělské výroby, zpracování a skladování potravin a krmiv, v neposlední míře i v technologiích a objektech skladujících a likvidujících odpad.

Synantropie je proces postupného přivyknání některých druhů na prostředí vytvořené člověkem. Zákonitý proces, související s postupným ubýváním přirozených prostředí, stanovišť a úkrytů a s přibývajícím nabídkou nových prostředí vytvořených člověkem.

Stavba je stavební dílo, vzniklé stavební či montážní technologií bez zřetele na provedení, materiály, využití a dobu trvání.

Trus holubů, ostatních ptáků a netopýrů je dle vyhlášky č. 381/2001 Sb., v platném znění, kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů pro vývoz, dovoz a tranzit, třeba považovat za nebezpečný odpad, označovaný kódem 18 02 02* (odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny požadavky s ohledem na prevenci infekce). Dle zák. č. 185/2001 Sb. o odpadech ve znění pozdějších předpisů vykazuje alespoň dvě nebezpečné vlastnosti (H5 – škodlivost zdraví a H9 – infekčnost), pro které je do této kategorie zařazován. Proto musí být veškeré nakládání s tímto materiálem podřízeno uvedenému zákonu.

Usmrcení - jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete.

Usmrcování – stanovené metody podle zákona OZT dle § 5h použít lze k usmrcení zvířete např. pro využití jeho produktů (§ 5, odst.2 písm.a) nebo při

nařízeném veterinárním či hygienickém opatření při ochraně proti nálezům (§ 5, odst. 2, písm. e)

- a) prostředky způsobující ztrátu citlivosti a následně smrt,
- b) elektrický usmrcovací přístroj, který proudem vyvolá zástavu srdce,
- c) usmrcovací přístroj využívající plyn CO₂ nebo předávkování inhalačními narkotiky,
- d) mechanické zařízení, které přivodí rychlou smrt,
- e) manipulaci šije, nebo
- f) střelnou zbraň, jen je-li to v souladu se zvláštními právními předpisy.

Usmrcování – zakázané metody podle zákona OZT (§ 5, odst. 8) se zakazují následující metody usmrcování zvířat:

- a) utopení a jiné metody udušení včetně použití farmak typu myorelaxantů,
- b) použití takových látek a přípravků, jejichž dávkování neuvede zvíře do hlubokého celkového znecitlivění a bezpečně nezpůsobí následnou smrt,
- c) ubití, ubodání nebo jiné metody, které zvířeti způsobí nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
- d) použití elektrického proudu, pokud nenastane okamžitá ztráta vědomí,
- e) použití lepů a jiných podobných prostředků, které dlouhodobě omezují pohyb zvířete tak, že k usmrcení zvířete dochází v důsledku nedostatku potravy nebo tekutin anebo v důsledku jiných metabolických poruch.

V této souvislosti je třeba upozornit, že za týrání se považuje vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení, a dále usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení.

Usmrcování holubů v atmosféře CO₂ (v plynné formě se jedná o bezbarvý plyn těžší než vzduch)

- a) Prvým povoleným způsobem se utrácení zvířat včetně holubů provádí plynem CO₂ o koncentraci minimálně 70 % a doporučené 90% v **zařízení sestávajícím z nepropustné komory** vybavené rozvodem plynu a tlakové nádoby s redukčním ventilem. Použitá nepropustná komora musí být vybavena kontrolním přístrojem, který ukazuje nasycení prostoru plynem CO₂; prostor nepropustné komory je po dobu minimálně čtyř minut po uvolnění rozvodného ventilu tlakové nádoby zaplaven vpustí u dna plynem CO₂, potom jsou do něj umístěna zvířata a minimálně po dobu 10 - 15 minut musí setrvat ve

vytvořeném prostředí až do doby, kdy jsou mrtvá. Velikost komory je rozdílná podle účelu využití.

Při tomto způsobu se holubi se po odchyty obvykle vkládají do standardních přenosek - transportek pro drůbež nebo i jiných klecí, beden a podobných dezinfikovatelných zařízení s nepropustným dnem, umožňujících dostatečnou ventilaci, ve kterých se přepravují na místo usmrcení. Počet holubů v transportkách je limitován podlahovou plochou tak, že všichni holubi mohou současně stát v přirozené poloze na podlaze, nesmí být těsně namačkáni. V předloženém technologickém postupu regulačního zásahu pro danou lokalitu je uvedena maximální doba tohoto způsobu takového umístění včetně doby přepravy. Manipulaci je možné provádět pouze při dodržení podmínek bezpečnosti práce, tedy na volném prostranství, kde má smrtící přetékající plyn možnost se okamžitě rozptýlit a snižovat svou koncentraci. Jakoukoliv další manipulaci je možno provádět až po neklamných známkách smrti všech holubů. Po ukončení je potřebné z příslušných prostor CO_2 vypustit (vylít). Z bezpečnostních důvodů je nutné tyto práce provádět jen na volném prostranství.

b) Druhým povoleným způsobem při depopulaci mohou být hejna utracena **přímo v uzavřených a utěsněných prostorách objektů**, které se po utěsnění postupně sytí plynem CO_2 , nebo směsí jiných obdobně účinných plynů. Tento postup musí vyvolat jen postupné zvyšování koncentrace účinných plynů nastup obluzení, ztráty vědomí a následně až po další expozici nevratný proces usmrcení. Po dosažení koncentrace kolem 20% se drůbež ve stavu bezvědomí nechává v tomto prostředí minimálně po dobu tří hodin. Tento vyjímečný způsob však vyžaduje velkou spotřebu plynu a mimořádné bezpečnostní opatření vzhledem ke zdraví provádějících osob a proto nebývá běžně používán.

Usmrcení manipulací vazou (zlomení vazy) je metodou využitelnou pro jednotlivé kusy menších druhů zvířat, nesmí se používat jako běžná metoda, ale pouze v případě, kdy nelze použít jinou metodu. V případě odchytených holubů vyžaduje pečlivou kontrolu účinnosti tohoto postupu. Případná vytékající krev nesmí stejně jako při usmrcování holubů střelnou zbraní kontaminovat okolní prostředí.

Usmrcení úderem do týlu provedené fixovanému holubovi mechanickým nástrojem na pevné podložce.

Usmrcení jatečného zvířete = porážka za účelem využití jeho produktů.

Utracení usmrcení zvířete, pokud možno bezbolestně, stanovenými veterinárními prostředky a vybavením, provedené veterinárním lékařem, osobou odborně způsobilou pro provádění pokusů na zvířatech (§ 17 odst. 1 zákona OZT) nebo provedené pod jejich kontrolou.

Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života.

- **Ochrana a podpora veřejného zdraví** je souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění.
- **Ohrožením veřejného zdraví** je stav, při kterém je obyvatelstvo nebo jeho skupiny vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje významné riziko poškození zdraví.

Zabezpečení objektů především proti ferálním holubům, ale i jiným ptákům a netopýrům je soubor opatření, vedoucích k ochraně lidského zdraví, životního prostředí a majetku osob před negativními vlivy souvisejícími se synantropním způsobem života některých druhů. Důvodem k zabezpečování objektů bývá především značná koncentrace živých ptáků, hromadění jejich trusu a kadaverů v různém stupni rozkladu na půdách a na površích staveb, v okapních svodech apod., což bývá příčinou nutných oprav a nákladných rekonstrukcí. Nepřiměřené počty holubů na pláštích nebo dokonce na půdách obytných domů bývají též zdrojem různých zdravotních rizik. V každém případě se vždy uplatňuje šíření různých alergenů z peří, trusu, zbytků hnízd a uhynulých kusů v různém stupni rozkladu. Nejen z hnízdišť, ale i z pravidelných stanovišť na parapetech a římsách se často šíří krev sající paraziti, především klíšťáci holubí, až 1 cm velcí roztoči, kteří s velkou razancí sají i lidskou krev. Ve výrobních halách a na ostatních místech, kam mají holubi přístup, dochází k poškozování různých technologií, především k jejich zanášení holubím trusem. V komunální sféře a ve zdravotnictví jsou významnými

riziky kontaminace vzduchotechniky a souvisejících technologií ze střech objektů, kde se holubi shromažďují. Trvalé poškozování nejen historicky cenných objektů a stavebních památek kyselou reakcí výluhů z holubího trusu není zdaleka posledním důvodem k řádnému zabezpečování objektů.

Zabezpečení proti vletování se provádí mimo jiné též zasíťováním celých svislých povrchů stavby nebo jejich částí - oken, různých výklenků, balkónů a nik ale i světlíků a atrií. Sítě musí být řádně vypnuté vodícími lanky či pomocí pevně ukotvených rámu. Použitý materiál musí odolávat UV záření a poskytovat víceletou záruku. Velikost ok textilních a případně i kovových sítí (pletiva) musí odpovídat cílovému druhu, proti kterému se zabezpečení provádí. Špatně vypnutá či jinak poškozená síť je nefunkční, stejně jako síť s nevhodně zvolenou velikostí ok vůči cílovému druhu může být pro ptáky i netopýry nebezpečná a proto je nutné provádět její pravidelnou kontrolu a dle potřeby i příslušné opravy a ukotvení. Pro spolehlivé zabezpečení podstřešních prostor je třeba kontrolovat i střešní krytinu. Netopýrům stačí i úzká štěrbina a holubi jsou dokonce schopni nadzvedávat v jednom rohu nepřibité alukritové šablony, které na první pohled působí dojmem řádně fungující střešní krytiny. Letící holub především v semknutém hejnu je schopen rozbít i běžné tabulové sklo. Pro zasklívání střešních oken a podobných otvorů je výhodnější použít silnější skla s drátěnou výztuhou. Pokud je třeba příslušné prostory pravidelně větrat, je vhodné vertikální vletové otvory opatřit vypnutou textilní či kovovou sítí („králičí pletivo“). K zabezpečení proti netopýrům je nutné husté pletivo různého provedení, nejlépe však perforovaný plech v nerezové úpravě.

Zabezpečení proti nasedání se provádí lepením bodců, instalací spirál a lankových systémů s možností elektrošoků či bez nich. Dále nanášením nelepivých gelů, jejichž účinnost postupně klesá úměrně s mechanickým znečištěním (zaprášení a další drobné polétavé nečistoty postupně snižují kluzké dosednutí, kvůli kterému se ptáci takto ošetřeným plochám vyhýbají). Tyto gely proti nasedání je možné nanášet pouze na oplechované části, protože gely zamezí výměně plynů mezi omítkami, ostatními stavebními materiály včetně kamenů a okolním prostředím, což může vést při náhlé změně teploty a vlhkosti k jejich nenávratnému poškození.

Výstražné optické systémy (nalepovací siluety dravců, pohyblivé napodobeniny dravců a sov a různá lesklá, ve větru se pohybující „zradidla“), stejně jako akustické

plašiče (vysílající hlasy predátorů či jejich napodobeniny, nebo jen různé modulované či nemodulované frekvence) mívají zpravidla účinnost omezenou na dobu krátce po instalaci. Především holubi se postupně naučí na tyto „prázdné“ podněty, po kterých nenásleduje instinktivně očekávaný útok, nereagovat. Tento proces učení je společný většině obratlovců a nazývá se habituace.

Pokud se viditelným zásahem (kovové pletivo v rámech, spirály a další podobná zařízení) mění vzhled objektu, doporučuje se k použití těchto technologií vyžádání písemného souhlasu majitele objektu nebo stavebního úřadu. Tento dokument se pak stává součástí pracovního protokolu.

Síťování je účinnou metodou, profesionální firmy jsou pro tyto účely vybaveny širokou škálou neustále se zdokonalujících přípravků, které mnohdy nevyžadují ani významnější porušování fasád, pláště budov, případně jejich památkově chráněných součástí. Použití sítí je účinné též proti destrukcím polystyrénových zateplení působených datlovitými ptáky.

Zabezpečení památkově chráněných a uměleckých objektů (soch, vzácných a obtížně přístupných fasádních prvků na památkově chráněných objektech, střech věží kostelů apod.) proti nasedání ptáků, především holubů, se doporučuje provádět šetrně a jedině na základě podrobného popisu pracovního postupu s výčtem použitých materiálů, který je schválen majitelem objektu a příslušným památkovým úřadem. V případě změny vzhledu budovy či objektu (nápadným nalepováním bodců nebo síťováním) lze doporučit i souhlas příslušného stavebního úřadu. Předchozí písemné dohody jsou opět samozřejmou součástí archivovaného pracovního protokolu, čímž se dodavatel těchto náročných akcí zabezpečí proti dopadu případných negativních ohlasů. Nelepivé gelové přípravky lze nanášet pouze na oplechované a kovové části, nikoliv přímo na povrchy soch, kamenné prvky fasády a další podobná místa.

Zdravotní riziko je pravděpodobnost změny zdravotního stavu vlivem původců infekce, alergenů, parazitů ale i trvalé fobie (strachu) či stresu ze snížené úrovně životních a pracovních podmínek.

Zvláště chráněné druhy (§ 48 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny). Jejich seznam je uveden v příloze III vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí

některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podle stavu svého ohrožení a početnosti výskytu se dělí na tři skupiny (kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené), což se projevuje i ve stupni jejich ochrany vzhledem k možným asanacím z důvodů ohrožení veřejného zdraví. Jejich základní ochrana i výjimky z této ochrany jsou řešeny v § 50 a 56 jmenovaného zákona.

4. ZPŮSOBILOST PRACOVNÍKŮ K PROVÁDĚNÍ JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ

Souhrn

Fyzické a právnické osoby provádějící regulační zásahy by měly mít způsobilost získanou absolvováním kurzu pro odchyt toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi, který je opravňuje k manipulaci se živými zvířaty. Tyto práce však přicházejí v úvahu i při asanačních zásazích a vyklízení půd, protože v podstřešních prostorách holubi mohou hnízdit celoročně. Pracovníci provádějící zabezpečení objektů, čištění a úklid exteriérů a interiérů by měli mít navíc způsobilost pro práce v oboru DDD dle § 58 zákona č. 258/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů s platným osvědčením. Profesionální aplikace dezinfekčních a dezinsekčních přípravků je při této činnosti neodmyslitelnou samozřejmostí.

Jednotlivé pracovní etapy podle návaznosti.

Často jsou prováděny jen některé fáze, přičemž opačné pořadí některých z nich (např. regulační zásah v interiéru a teprve následné zabezpečování vletových míst) snižuje efektivitu, nebo může dokonce vyústit v protiprávní jednání (uzavření živých zvířat na půdě bez okamžitého regulačního zásahu).

Místní šetření a monitorování by měly provádět kvalifikované osoby a specialisté znalí příslušné lokality, mající základní informace o biologii ferálních holubů, případně dalších cílových druhů, zkušenosti s vyhledáváním jejich stanovišť, s reálným odhadováním početnosti a regulacemi populací na různých lokalitách. Výsledkem místního šetření či odborného monitoringu by měl být návrh na způsoby řešení na jednotlivých stanovištích. Odborníka na řešení těchto otázek zpravidla doprovází místní osoba, detailně obeznámená s výskytem ferálních holubů v obci a okolí, která současně zajistí vstup na zjištěná uzavřená stanoviště – podstřešní hnízdiště, atria, dvory a na dominantní objekty pro pozorování holubů, hřadujících na střechách. Tato hejna a detailní prohlídka střech zpravidla prozradí další podstřešní stanoviště holubů.

Zabezpečení povrchů a pláštů budov provádějí pracovníci firem DDD a ostatní poučené osoby, mající v případě potřeby a dle povahy objektu schopnosti, vybavení a způsobilost pro výškové práce při splnění všech bezpečnostních požadavků dle souvisejících předpisů.

Odstraňování trusu, kadaverů a hnízd z povrchů budov – firma musí mít navíc autorizaci pro nakládání s nebezpečným odpadem, nebo musí tento řádně zajištěný odpad jiné specializované firmě protokolárně předat ve smyslu zákona č. 185/2001 Sb. o odpadech ve znění pozdějších předpisů.

Zabezpečení objektů proti vnikání holubů do interiéru podle povahy objektu a požadovaných prací též odborníci na příslušné profese (sklenáři, truhláři, klempíři atd.),

Odstraňování trusu, kadaverů a hnízd z interiéru objektů provádějí pracovníci DDD firem a poučení pracovníci. Dezinsekci půd která je vzhledem k přítomnosti roztočů a ostatních parazitů, nedílnou součástí úklidu trusu, kadaverů a hnízdního materiálu, mohou provádět pouze osoby mající předepsanou kvalifikaci dle § 58 zákona č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. Pokud je úklid prováděn jinými pracovníky, musí být současně zabezpečen kvalifikovaným dezinfekčním a dezinsekčním zásahem, provedeným výše uvedenými osobami. Kontrolu této činnosti mohou vykonávat orgány ochrany veřejného zdraví, kontrolu odstraňování odpadu orgány životního prostředí.

Regulace počtu holubů v exteriéru odchytem mohou provádět kvalifikované osoby dle § 39 zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů. Usmrcení odchycených holubů musí být provedeno v soulase s požadavky § 5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů. Dozor mohou vykonávat odpovědní specialisté, pracovníci příslušné KVS, resp. MěVS . Na nehonebních pozemcích je možné provádět regulaci počtu holubů též za podmínek stanovených § 41, odst.1, zákona č.449/2001 Sb.(zákon o myslivosti ve znění pozdějších předpisů).

Regulace počtu holubů v interiérech není možné svěřovat v rámci asanačního čištění a úklidu pouze úklidovým firmám, protože holubi mohou v podstřešním prostoru hnízdit celoročně a je tedy třeba při každém úklidu a zabezpečování vletových otvorů a počítat s nutností odchyty a usmrcování nelétajících mláďat.

Protokol dokumentující každý provedený zásah je pro potřebu kontroly státních orgánů archivován u dodavatele po dobu 5 let (§ 61 zák.č. 258/2000 Sb. ve znění

pozdějších předpisů). V případě jednotlivých akcí se může lišit dle zvyklostí a praxe jednotlivých firem, nicméně lze obecně doporučit, že čím více dokladů o jednání se státními orgány je dokumentováno (např. povolení zásahu, Protokol o kontrolním zjištění při dozoru KVS, Protokol o kontrole OŽP), tím menší je pravděpodobnost negativních projevů ochránářských organizací, jejichž protesty proti regulačním zásahům mohou v extrémních případech vyústit až do eko-teroristických akcí, likvidujících odchytová zařízení apod.

- a) doklad o objednání akce se specifikací jednotlivých opatření,
- b) kopie dokladu o identifikaci a kvalifikaci osoby provádějících práce
- c) doklad o nařízení orgánů ochrany veřejného zdraví o provedení asanace či regulačního zákroku nebo odkaz na nařízení stavebního úřadu,
- d) doklad o oznámení zásahu (potvrzení kopie), jeho rozsahu a důsledků orgánům ochrany přírody při řešení naléhavé potřeby v zájmu veřejného zdraví,
- e) doklad o stanovení odchylného postupu ve smyslu § 5b) zákona 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, vystavený orgánem ochrany přírody (jedná-li se o jiné ptáky než holuby). Jeho rozhodnutí musí obsahovat označení druhů a množství ptáků, prostředky a použité metody, důvod pro odchylný způsob a metody určené pro odchyt nebo zabíjení, případně doklad o povolení výjimky dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. v případě výskytu zvláště chráněných živočichů,
- f) potvrzení asanačního podniku, spalovny, či kompostárny o převzetí příslušného odpadu, či jiné instituce o převzetí kadaverů holubů ve smyslu zákona č. 185//2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů a Nařízení Rady ES č. 1069/2009ES, kterým se stanoví hygienická pravidla týkající se vedlejších živočišných produktů, které nejsou určeny k lidské spotřebě,
- g) kopie oznámení o prováděné činnosti příslušnému orgánu veterinární správy (KVS, MěVS Praha), případně „Protokol o kontrolním zjištění“ po prováděné kontrole,

- h) kopie oznámení obecního úřadu o vyhlášení a termínech provádění akce s upozorněním pro chovatele farmových a zájmových holubů, aby si v těchto termínech provedli zabezpečení svých zvířat
- h) u památkově chráněných objektů je třeba vyjádření odpovědného pracovníka k plánovanému způsobu regulace, ale i k používání sítí, bodců a gelů a v případě krátkodobě instalovaných odchyťových zařízení též souhlas se způsobem jejich umístění a obsluhy,
- i) ostatní obvyklé náležitosti, běžné pro standardní deratizační protokol.

5. PRACOVNÍ POSTUPY A VÝKONY JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍCH SE PŘEDEVŠÍM HOLUBŮ

(určeno pro pracovníky dodavatelských firem)

5.1 Místní šetření - krátkodobé základní průzkumné práce

Tímto krátkodobým způsobem, šetřícím čas, je zpravidla nahrazováno dlouhodobé monitorování, sledující populaci ferálních holubů z více hledisek a ve větším časovém úseku. Způsob jeho provádění včetně doporučených formulářů je uveden v příloze tohoto dokumentu.

Místní šetření se provádí prohlídkou nejvýznamnějších lokalit, typických pro daný region, vybraných znalcem místních podmínek, zpravidla kvalifikovanou osobou a pracovníkem obecního úřadu, který je účastníkem tohoto šetření a který na zmíněné lokality zajišťuje vstup.

Výsledkem je zjištění velikosti populace ferálních holubů a její prostorové, potravní a reprodukční aktivity ve městě či alespoň v okolí zabezpečovaného objektu. Monitorování mohou provádět pracovníci DDD firem, státní správy, např. odborů životního prostředí, specializovaní odborní pracovníci - ornitologové, ekologové, specialisté v NRL pro dezinfekci a deratizaci SZÚ apod. Dle výsledků monitoringu je vybrán typ opatření a vymezen jeho rozsah. Pokud je objekt, který je určen pro asanaci nebo regulační zásah využíván též některým druhem chráněných živočichů, je nutno postupovat způsobem uvedeným v úvodu tohoto opatření.

5.2 Zabezpečení proti vnikání ferálních holubů do objektů představuje opravu střešní krytiny, půdních oken, větracích otvorů, zdiva, zajištění veškerých dalších míst, umožňujících pronikání holubů. Jestliže se nepočítá s bezprostředním redukováním populace v následujících 24 hod, např. odstřelem či odchytem, musí být před uzavřením umožněno všem holubům vnitřní prostory budovy opustit, aby nedocházelo k jejich hynutí. Nelétající mláďata je nutno neprodleně odchytat a usmrtit, jak je uvedeno níže.

5.3 Regulace počtu ferálních holubů se provádí v případě hrozícího nebezpečí rozšiřování alergenů a patogenů z přemnožené populace. V daném konkrétním

objektu jí na základě místního šetření může dle § 61 zák.č. 258 o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů Sb., nařídit orgán ochrany veřejného zdraví. Regulaci městských hejn odsouhlasí po dohodě s příslušnými orgány životního prostředí místně příslušný orgán státní veterinární správy, (KVS, Něva). Na uzavřených pozemcích a na místech s vyloučením přístupu veřejnosti (např. ploché střechy nejvyšších budov) je možno použít odchyťová zařízení, jejichž konstrukce a plánovaný způsob obsluhy byly předem schváleny příslušným specialistou. Používané zařízení musí vyloučit jakékoliv zraňování odchyťovaných a transportovaných zvířat. V uzavřených prostorách, nejlépe po setmění, je možno podběrákem odchyťovat dospělé hřadující holuby a nelétající mláďata. Kroužkovaní holubi, stejně jako jakkoliv odchycení ptáci necílových druhů se okamžitě vypouštějí. Při veškeré manipulaci rovněž nesmí docházet k jakémukoliv zraňování. Odchycení holubi se vkládají do plastových přepravních klecí o rozměrech cca 45 x 60 cm v počtu maximálně do 20 ks. Usmrcení těchto zvířat je možné provést způsobem doporučeným v zákoně OZT. V uzavřených prostorách je možno redukovat počet hřadujících holubů též odstřelem ze vzduchových a plynových zbraní, kterým výrobce zaručuje ústovou rychlost střely alespoň 200 m/sec. Redukování městských populací holubů je možno též provádět dle par. 41, odst. 1, zák. č. 449/2001 Sb.(myslivecký zákon) ve znění pozdějších předpisů, což však bývá v praxi obtížně řešitelné. Je zakázáno používat k redukování počtu holubů jakékoliv neschválené (neregistrované) biocidní přípravky (nástrahové, toxické a omamné látky, stejně jako hormonální preparáty snižující jejich plodnost, léčiva nebo přípravky schválené jako rodenticidy - skupina č. 14). Použitelný biocid musí být označen jako Avicid (skupina č. 15), viz www.mzcr.cz /veřejné zdraví/ pro širokou veřejnost/ biocidy). Kadavery se likvidují dle nařízení Rady ES č. 1069/2009ES a národních platných právních předpisů. Tyto materiály se likvidují jako odpady spálením. Pokud pocházejí z odlehlých oblastí, mohou se likvidovat též spálením nebo zahrabáním na místě. Způsob likvidace kadaverů je třeba vždy předem projednat s pracovníky OŽP. Kadavery se převážejí v dokonale těsnících plastových pytlích a likvidují se nejlépe prostřednictvím asanačních ústavů.

Veškeré represivní akce proti holubům je nutno předem písemně konzultovat s místně příslušným odpovědným pracovníkem veterinární správy.

Ve všech případech regulačních zásahů si prováděcí firma vyžádá podle místa prováděného zákroku ještě před jeho zahájením, u místně příslušných orgánů

veterinární správy písemné schválení používaného zařízení a pracovního postupu, s uvedením termínů, intervalů kontrol odchytového zařízení, zabezpečení holubů před utracením, způsobu transportu a počtu holubů, který by neměl být při regulačním zákroku překročen. Toto vyjádření tvoří povinnou přílohu pracovního protokolu, stejně jako potvrzení asanačního ústavu o převzetí kadaverů.

5.4 Úklid a asanace prostor znečištěných přítomností holubů se provádí po zabezpečení těchto prostor proti dalšímu vnikání holubů. Úklid předpokládá odstranění trusu, holubích kadaverů, hnízd, vajec a nelétajících mláďat. Holubí trus, kadavery, vejce a hnízdní materiál je nutno vzhledem k obsahu alergenů, mikrobiálních infekčních agens, krev sajících roztočů a ostatních epidemiologicky významných členovců považovat za nebezpečný odpad (zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů). Před zahájením práce se provede povrchová dezinfekce a v průběhu práce se za účelem snížení prašnosti povrchy průběžně rosí dezinfekčním roztokem. Pro tento účel je vhodné použití 20 % vodný roztok chlorového vápna. Při transportu tohoto materiálu nesmí docházet ke kontaminaci vnitřních prostor budov (schodiště, chodby, výtahy) a proto se jeho bezprašné odstraňování doporučuje provádět vně budov z vikýřů, či rozebranou střešní krytinou, např. pomocí montážních plošin a vrátků, nebo alespoň s použitím shozů, se současným zabezpečením minimální možné prašnosti použitím uzavřených či zaplachtovaných kontejnerů. Při převozu odpadu se v evidenčním listu vyznačí nebezpečná vlastnost – infekčnost.

5.5 Odstraňování odpadu živočišného původu je nutno provádět výše uvedeným způsobem, při biologické degradaci (kompostování) je nutno postupovat způsobem, odpovídajícím požadavkům nařízení Rady ES č. 1069/2009ES a platných právních předpisů. Každý takový postup je nutno projednat s místně příslušnými orgány životního prostředí. Potvrzení o převzetí tohoto odpadu se archivuje současně s pracovním protokolem.

Veškeré povrchy je nutno dokonale mechanicky očistit a odprášit, aby následná dezinfekce a dezinfekce schválenými přípravky vykazala požadovanou účinnost. Především je nutno tlumit výskyt cizopasných krev sajících roztočů a ostatních epidemiologicky významných členovců, kteří mohou již krátce po zásahu vyhledávat

náhradní hostitele včetně člověka. Vzhledem ke schopnosti některých druhů dlouhodobě hladovět se doporučuje opakovat zásahy přípravkem s dlouhodobou residuální účinností vždy na jaře a na podzim po dobu několika let.

5.6 Zabezpečení budov proti nasedání ferálních holubů se provádí různými přípravky z produkce našich i zahraničních firem. Jedná se především o různé typy sítí a pletiv, instalaci mechanických zábran typu bodců, spirál, elektrických zábran apod. Aplikace nelepivých gelů, znepríjemňujících dosedání holubů je s ohledem na možnost trvalého poškození kamenných stavebních prvků doporučena pouze na oplechované parapety, římsy, úžlabí apod. Nevyzkoušené amatérské napodobeniny a náhražky těchto zařízení mohou být příčinou nejen škod na budovách ale mohou způsobit i týrání zvířat. Proto by se jejich výběrem a aplikací měli zabývat zkušení pracovníci renomovaných firem.

5.7 Ochrana proti kontaminaci biologickým materiálem předpokládá používání odpovídajících osobních ochranných pomůcek při všech fázích pracovního postupu. Při manipulaci s trusem, kadávery a zbytky hnízd je vhodné snižovat prašnost rosením dezinfekčními a dezinfekčními prostředky pomocí mechanických postřikovačů. Používání účinných respirátorů a dodržování ostatních bezpečnostních opatření, např. při práci na ochozech, žebřících, lešeních a montážních plošinách je samozřejmostí. Všichni pracovníci musí být pro tuto práci náležitě způsobilí a musí být poučeni.

5.8 Kontroly a následná dezinfekční ošetření zabezpečených a vyklizených prostor by měly být prováděny pracovníky DDD firem i v následujících sezónách, (nejlépe vždy na jaře a na podzim), protože některé druhy krev sajících parazitů (např. klíšťák holubí – *Argas reflexus*), mohou vylézat ze svých úkrytů v prasklinách trámů a zdiva i druhým až pátým rokem po provedené asanaci ! V případě zákroků před projektovanými stavebními úpravami (půdní bytové vestavby apod.) je třeba na tuto skutečnost upozornit odpovědné pracovníky.

6. PŘÍLOHY

6.1 VYBRANÉ SOUVISEJÍCÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Tento oddíl obsahuje aktuální znění částí nebo celých paragrafů vybraných zákonů, o kterých se při deratizačních akcích a při regulačních zásazích v populacích holubů nejčastěji diskutuje a které by měly tuto činnost legalizovat, a vysvětlovat.

6.1.1 Zákon 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

DÍL 2

Ochranná dezinfekce, dezinfekce a deratizace

§ 55

Ochrannou dezinfekcí, dezinfekcí a deratizací je činnost směřující k ochraně zdraví fyzických osob a k ochraně životních a pracovních podmínek před původci a přenašeči infekčních onemocnění, škodlivými a epidemiologicky významnými členovci, hlodavci a dalšími živočichy. Člení se na

- a) běžnou ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, která jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů směřuje k předcházení vzniku infekčních onemocnění a výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů,
- b) speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, kterou je odborná činnost cílená na likvidaci původců a přenašečů infekčních onemocnění a zvýšeného výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů.

§ 56

Osoba, která provádí ochrannou dezinfekci, dezinfekci nebo deratizaci,

- a) smí použít jen přípravky, jejichž uvedení na trh bylo povoleno^{37a)} a musí dodržet návod k jejich použití stanovený výrobcem,
- b) může použít přípravky a postupy jen v míře nezbytně nutné tak, aby účelu ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace bylo dosaženo a životní a pracovní podmínky nebyly ohroženy či poškozeny,
- c) je povinna kontrolovat její účinnost.

§ 57

(1) Běžnou ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci je povinna

podle potřeby provádět každá osoba, a to jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů.

(2) Speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci je povinna podle potřeby ve své provozovně zajistit každá fyzická osoba, která je podnikatelem, právnická osoba a každá osoba při likvidaci původců nákaz, při zvýšeném výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů. Jde-li o obytné místnosti, pobytové místnosti a nebytové prostory nesloužící k podnikání, má povinnost podle věty první vlastník nemovitosti nebo společenství vlastníků a u nemovitosti v majetku České republiky organizační složka státu nebo příspěvková organizace, které přísluší hospodaření s ní.

§ 58

(1) Speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, s výjimkou speciální ochranné dezinfekce prováděné zdravotnickým zařízením v jeho objektech, jakož i speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci v potravinářských nebo zemědělských provozech, může provádět fyzická osoba, která

a) dovršila věk 18 let,

b) absolvovala odborný kurs, nebo jinak získala odborné znalosti v rozsahu upraveném prováděcím právním předpisem^{37c}),

c) podrobila se před komisí úspěšně zkoušce odborné způsobilosti a má osvědčení o odborné způsobilosti.

(2) Speciální ochranná dezinfekce, dezinfekce a deratizace v potravinářských nebo zemědělských provozech může být vykonávána jen pod dohledem a řízením fyzické osoby, která

a) absolvovala speciální mistrovský kurs, nebo jinak získala odborné znalosti v rozsahu upraveném prováděcím právním předpisem^{37c}),

b) podrobila se před komisí úspěšně zkoušce odborné způsobilosti a má osvědčení o odborné způsobilosti.

(3) Prováděcí právní předpis upraví složení komise, základní obsah a podmínky provedení zkoušky odborné způsobilosti.

§ 61

(1) Osoba, která je oprávněna provozovat speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, je povinna

a) evidovat použité přípravky, jejich druh, množství, dobu, místo a

účel použití; tuto evidenci ukládat po dobu 5 let,

b) informovat dotčené osoby o záměru provést velkoplošnou (území obce nebo městské části) speciální ochrannou dezinfekci a deratizaci.

(2) Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví může z vlastního nebo jiného podnětu rozhodnutím provedení speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace nařídit, pokud hrozí šíření nákazy, zvýšený výskyt přenašečů infekčních onemocnění nebo šíření škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů.

§ 82

2) Krajské hygienické stanici náleží

a) vydávat rozhodnutí, povolení, osvědčení a plnit další úkoly státní správy v ochraně veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru, b) vykonávat státní zdravotní dozor nad dodržováním zákazů a plněním dalších povinností stanovených přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, tímto zákonem a zvláštními právními předpisy k ochraně veřejného zdraví včetně ochrany zdraví při práci před riziky plynoucími z fyzikálních, chemických a biologických faktorů pracovních podmínek, z nepříznivých mikroklimatických podmínek a z fyzické a duševní zátěže a nad souvisejícími pracovními podmínkami včetně vybavení pracovišť, a rozhodnutím nebo opatřením orgánu ochrany veřejného zdraví vydaným na základě těchto právních předpisů; státní zdravotní dozor nad ochranou zdraví při práci je státním odborným dozorem nad ochranou zdraví při práci ve smyslu zvláštního právního předpisu,⁴⁴⁾

§ 88

(1) Zaměstnanci orgánů ochrany veřejného zdraví se při plnění úkolů orgánů ochrany veřejného zdraví a výkonu oprávnění podle tohoto zákona a zvláštních právních předpisů prokazují služebním průkazem, jehož vzor upraví prováděcí právní předpis. Služební průkaz je u zaměstnanců orgánů ochrany veřejného zdraví pověřených výkonem státního zdravotního dozoru dokladem o pověření k této kontrolní činnosti. Pokud hrozí šíření nákazy, zvýšený výskyt přenašečů infekčních onemocnění a škodlivých nebo epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů a ke zjištění ohniska nákazy, k nařízení, provedení a kontrole protiepidemických opatření mohou v mimořádných případech hodných zvláštního zřetele vstupovat do obydlí fyzických osob. Fyzické osoby jsou povinny jim tento vstup umožnit a strpět či provést opatření nařízená podle tohoto zákona k zamezení vzniku a šíření infekčních onemocnění.

(3) Zaměstnanci orgánů ochrany veřejného zdraví jsou při výkonu státního zdravotního dozoru a při plnění dalších úkolů podle tohoto

zákona a zvláštních právních předpisů dále oprávněni

a) provádět měření a odebírat materiál a vzorky potřebné pro plnění úkolů orgánu ochrany veřejného zdraví; o provedeném odběru vzorků a měření pořizují protokol,

b) pořizovat obrazovou dokumentaci o zjištěných skutečnostech,

c) nahlížet do dokladů, dalších písemností a záznamů dat, činit si z nich výpisy a požadovat písemná nebo ústní vysvětlení,

(6) Zaměstnanci orgánů ochrany veřejného zdraví jsou oprávněni přizvat k účasti na plnění úkolů podle tohoto zákona a zvláštních právních předpisů zaměstnance zdravotního ústavu, popřípadě jiné odborně způsobilé osoby. Tito zaměstnanci zdravotního ústavu a jiné odborně způsobilé osoby mají práva a povinnosti kontrolních zaměstnanců, a to v rozsahu pověření daného jim příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví. Kontrolované osoby jsou povinny umožnit jim výkon oprávnění v rozsahu pověření. Zaměstnance zdravotního ústavu a jiné odborně způsobilé osoby nelze pověřit oprávněním ukládat opatření nebo sankce podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů. Zaměstnanci Státního zdravotního ústavu, zdravotních ústavů, jakož i zaměstnanci jiné odborně způsobilé osoby jsou povinni zachovávat mlčenlivost o individuálních údajích vztahujících se k fyzickým osobám a o obchodním tajemství, o kterých se při postupu podle tohoto zákona dozvěděli.

HLAVA VI

OPATŘENÍ OBCE V SAMOSTATNÉ PŮSOBNOSTI

§ 96

Obec může obecně závaznou vyhláškou nařídit pro území obce nebo jeho část k ochraně zdraví před vznikem a šířením infekčních onemocnění provedení speciální ochranné dezinfekce a deratizace.

6.1.2 Zákon č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny

§ 5

Obecná ochrana rostlin a živočichů

(1) Všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytem, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Při porušení těchto podmínek ochrany je orgán ochrany přírody oprávněn zakázat nebo omezit rušivou činnost.

(2) Ochrana podle odstavce 1 se nevztahuje na zásahy při hubení rostlin a živočichů upravené zvláštními předpisy⁴). Ohrožené nebo vzácné druhy živočichů a rostlin jsou zvláště chráněny podle § 48 až 50 tohoto zákona.

(3) Fyzické a právnické osoby jsou povinny při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit

technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. Orgán ochrany přírody uloží zajištění či použití takovýchto prostředků, neučiní-li tak povinná osoba sama. (4) Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody; to neplatí pro nepůvodní druhy rostlin, pokud se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu nebo vlastníkem lesa převzaté lesní hospodářské osnovy. Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.

§ 5a

Ochrana volně žijících ptáků

(1) V zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství (dále jen „ptáci“), je zakázáno

a) jejich úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem,
b) úmyslné poškozování nebo ničení jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd,

c) sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných,

d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích^{4c}),

e) držení druhů ptáků, jejichž lov a odchyt jsou zakázány.

(2) Prodej, přeprava za účelem prodeje, držení a chov za účelem prodeje a nabízení za účelem prodeje živých nebo mrtvých ptáků a jakýchkoliv snadno rozpoznatelných částí ptáků nebo výrobků z ptáků jsou zakázány.

(3) Kdo takové ptáky, na něž se vztahuje zákaz, drží, chová, dopravuje, vyměňuje nebo nabízí za účelem prodeje nebo výměny, je povinen prokázat na výzvu orgánu ochrany přírody nebo strážce přírody jejich zákonný původ a svou totožnost. Při prokázání původu se postupuje obdobně podle § 54.

(4) Ustanovení odstavce 1 písm. a) a e) se nevztahuje na lov některých druhů ptáků vymezený a prováděný v souladu s předpisy o myslivosti a tímto zákonem. Ustanovení odstavce 1 písm. e) a odstavce 2 se nevztahuje na chov ptáků, kteří jsou zvěří, již lze lovit. Seznam těchto druhů stanoví Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem zemědělství prováděcím právním předpisem.

(6) Na zvláště chráněné druhy ptáků podle § 48 se toto ustanovení a § 5b vztahují jen tehdy, neplatí-li pro ně ochrana přísnější, a to podle § 50 až 57 nebo podle zvláštního zákona^{4a}).

§ 5b

Podmínky pro odchylný postup při ochraně ptáků

(1) Orgán ochrany přírody může, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení, rozhodnutím stanovit postup odchylný od postupu uvedeného v § 5a odst. 1 a 2, je-li to potřebné v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, v zájmu bezpečnosti leteckého provozu, při prevenci závažných škod na úrodě, domácích zvířatech, lesích, rybářství a vodním hospodářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Odchylný postup může být stanoven také pro účely výzkumu a výuky, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo opětovného vysazení druhu v jeho původní oblasti rozšíření nebo pro chov v lidské péči pro tyto účely.

(2) Orgán ochrany přírody může stanovit odchylný postup podle odstavce 1 pro odchyt, držení nebo jiné využívání ptáků v malém množství za předpokladu, že

rozhodnutí o odchylném postupu se vydá jen na základě vyhodnocení stavu místní populace a za stanovení přísně kontrolovaných podmínek.

(3) Rozhodnutí podle odstavce 1 musí obsahovat

- a) označení druhů a množství ptáků, na které se má odchylný postup vztahovat,
- b) prostředky, způsob nebo metody povolené pro odchyt nebo zabíjení,
- c) důvod pro odchylný postup vycházející z odstavce 1 nebo 2, podmínky a časové a místní okolnosti, za nichž lze takto postupovat,
- d) způsob kontrol, které bude orgán ochrany přírody stanovující odchylný postup provádět.

(4) V případě, že se bude odchylný postup týkat blíže neurčeného okruhu osob, stanoví jej Ministerstvo životního prostředí opatřením obecné povahy, které musí obsahovat náležitosti podle odstavce 3 písm. a) až d) a podmínky, za nichž může být odchylný postup uplatněn. Orgánem, který je v takovém případě oprávněn vyhlásit, že podmínky pro odchylný postup nastaly, je místně příslušný orgán ochrany přírody.

(5) Kdo provádí činnosti stanovené podle odstavce 1 nebo 4, je povinen do 31. prosince každého roku nahlásit orgánu ochrany přírody zásah provedený na základě odchylného postupu. Orgán ochrany přírody o tom neprodleně informuje Ministerstvo životního prostředí.

§ 48

Zvláště chráněné rostliny a živočichové

(1) Druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze vyhlásit za zvláště chráněné.

(2) Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na

- a) kriticky ohrožené,
- b) silně ohrožené,
- c) ohrožené.

(3) Seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle odstavců 1 a 2 stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(4) Stejně jako zvláště chráněný živočich nebo zvláště chráněná rostlina je chráněn i mrtvý jedinec tohoto druhu, jeho část nebo výrobek z něho, u něhož je patrné z průvodního dokumentu, obalu, značky, etikety nebo z jiných okolností, že je vyroben z částí takového živočicha nebo rostliny.

(5) Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem způsob hodnocení stavu zvláště chráněných druhů a jejich stanovišť včetně evropsky významných druhů z hlediska jejich ochrany.

§ 50

Základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů

(1) Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Vybrané živočichy, kteří jsou chráněni i uhynulí, stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(2) Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemisťovat jejich vývojová stadia

nebo jimi užívaná sídla. Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.

(3) Ochrana podle tohoto zákona se nevztahuje na případy, kdy je zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů prokazatelně nezbytný v důsledku běžného obhospodařování nemovitostí nebo jiného majetku nebo z důvodů hygienických, ochrany veřejného zdraví a veřejné bezpečnosti anebo leteckého provozu. V těchto případech je ke způsobu a době zásahu nutné předchozí stanovisko orgánu ochrany přírody, pokud nejde o naléhavý zásah z hlediska veřejného zdraví a veřejné bezpečnosti nebo bezpečnosti leteckého provozu. V tomto stanovisku orgán ochrany přírody může uložit náhradní ochranné opatření, například záchranný přenos živočichů.

(4) Ustanovení odstavce 3 neplatí pro druhy silně a kriticky ohrožené.

(5) Bližší podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů, zejména pokud se jedná o zoologické zahrady, záchranné chovy, péči o zraněné živočichy a oprávnění k preparaci uhynulých živočichů stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(6) Opatření přijímaná na základě tohoto zákona musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky, regionální a místní zvláštnosti.

Pokud bude při provádění jednotlivých opatření aktuální řešit jakoukoliv problematiku zvláště chráněných druhů ptáků, jejichž seznam je uveden v příloze III vyhlášky 395/1992 Sb., je nutno postupovat v soulase s §§ 48 a 50, případně 56 zákona č. 114/1992 Sb. V praxi to znamená veškeré postupy a metody předem konzultovat s příslušnými orgány ochrany přírody, dbát jejich pokynů a dokladované jednání archivovat.

V obou uvedených případech je významné stanovisko orgánů ochrany veřejného zdraví, protože zájem veřejného zdraví je v paragrafech 5a) i 5b) zákona č. 114/1992 Sb. uveden jako podmínka pro tolerování nebo povolení zásahu proti ptákům. Toto stanovisko může být orgány ochrany veřejného zdraví vydáno na základě § 61 zákona č. 258/2000 S., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. Mimo tento způsob může ještě podle § 96 téhož zákona nařídit pro území obce nebo její část provedení speciální ochranné deratizace (a tedy i zásahu proti holubům) také obec.

6.1.3 Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

§ 139 Údržba stavby

(1) Není-li stavba řádně udržována a její vlastník neuposlechne výzvy stavebního úřadu k provedení udržovacích prací, stavební úřad mu nařídí zjednání nápravy. Náklady udržovacích prací nese vlastník stavby. Nájemci bytů a nebytových prostor jsou povinni umožnit provedení nařízených udržovacích prací.

(2) U stavby určené k užívání veřejností může stavební úřad nařídit jejímu vlastníkovi, aby mu předložil časový a věcný plán udržovacích prací na jednotlivých částech stavby a na technologickém či jiném

zařízení.

6.1.4 Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání,

Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.

§ 3

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) zvířetem každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo,
- b) volně žijícím zvířetem zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí,
- c) zvířetem v lidské péči zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka,
- h) toulavým zvířetem zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele,
- i) opuštěným zvířetem zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal,
- k) chovatelem každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen „chová“) zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady,¹⁾ provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení,
- m) utrpením stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt,
- n) nepřiměřenou bolestí bolest neodpovídající povaze potřebného zákroku,
- o) usmrcením jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete,
- p) porážkou usmrcení jatečného zvířete^{1c)} za účelem využití jeho produktů,
- r) utracením usmrcení zvířete, pokud možno bezbolestně, stanovenými veterinárními prostředky a vybavením, provedené veterinárním lékařem, osobou odborně způsobilou podle § 17 odst. 1 nebo provedené pod jejich kontrolou,
- s) utýráním přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utracení pro následky z utrpení, anebo usmrcení zvířete zakázanými metodami (§5 odst.8a §14 odst. 1),

§4

(1) Za týrání se považuje ve vztahu k sledované problematice zejména

- d) vydat slabé, nevyléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,
- j) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,
- m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,
- o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení,

§ 5

(1) Nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře.

(2) Důvodem k usmrcení je:

- a) využití produktů hospodářského zvířete,
- b) slabost, nevyléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením,
- c) bezprostřední ohrožení člověka zvířetem,
- d) výkon práva myslivosti a rybářství podle zvláštních předpisů,2a)
- e) nařízené mimořádné veterinární2b) nebo hygienické opatření2c) při ochraně před nákazami,2d)
- f) ukončení pokusu na pokusném zvířeti, není-li v projektu pokusů stanoveno jinak,
- g) regulování populace zvířat v lidské péči a volně žijících zvířat; tím nejsou dotčena ustanovení zvláštních právních předpisů,2a), 2e)
- h) deratizace2c) a opatření v boji proti škodlivým organismům,2f)
- i) uložené zvláštní opatření v případě nemožnosti identifikovat zvíře podle zvláštních právních předpisů.

(6) Utracení smí provádět pouze veterinární lékař, odborně způsobilá osoba podle § 17 odst. 1 nebo zletilá osoba, tato však pouze pod odborným dohledem veterinárního lékaře nebo odborně způsobilé osoby podle § 17 odst. 1.

(7) Osoby provádějící usmrcení zvířete jsou povinny přesvědčit se, že zvíře je podle prokazatelných příznaků mrtvé.

(8) Nestanoví-li tento zákon jinak, zakazují se následující metody usmrcování zvířat:

- a) utopení a jiné metody udušení včetně použití farmak typu myorelaxantů,
  - b) použití takových látek a přípravků2i), jejichž dávkování neuvede zvíře do hlubokého celkového znečítlivění a bezpečně nezpůsobí následnou smrt,
  - c) ubití, ubodání nebo jiné metody, které zvířeti způsobí nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
  - d) použití elektrického proudu, pokud nenastane okamžitá ztráta vědomí,
  - e) použití lepů a jiných podobných prostředků, které dlouhodobě omezují pohyb zvířete tak, že k usmrcení zvířete dochází v důsledku nedostatku potravy nebo tekutin anebo v důsledku jiných metabolických poruch.
- (9) Zakazuje se výroba, dovoz a prodej čelistových a lepících pastí.

§ 5h

Postupy při usmrcování zvířat

(1) K usmrcení zvířete pro využití jeho produktů a při utracení zvířete podle § 5 odst. 2 písm. e) lze použít pouze

- a) prostředky způsobující ztrátu citlivosti a následně smrt,
- b) elektrický usmrcovací přístroj, který proudem vyvolá zástavu srdce,
- c) usmrcovací přístroj využívající plyn CO₂ nebo předávkování inhalačními narkotiky,
- d) mechanické zařízení, které přivodí rychlou smrt,
- e) manipulaci šije, nebo
- f) střelnou zbraň, jen je-li to v souladu se zvláštními právními předpisy.2a)

Ochrana volně žijících zvířat

(1) Je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvíře

- a) pomocí oka, tlučky, sítě, smyčky, pytláckého oka, harpuny nebo čelistových pastí anebo pomocí obdobně zkonstruovaného zařízení,
- b) pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoliv formách včetně plynování a vykuřování, nejde-li o případ podle odstavce 4,
- c) do jestřábích košů a pomocí lepu,
- d) pomocí výbušnin,
- e) pomocí luků a samostřílů,
- f) pomocí elektrického proudu, nejde-li o výkon práva upravený zvláštními právními předpisy, ^{2a)}
- g) pomocí poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje, nejedná-li se o případ podle § 5 odst. 2 písm. c),
- h) pomocí zbraně s hledím pro střelbu v noci, s elektronickým hledím apod.,
- i) pomocí letadla nebo motorového vozidla,
- j) pomocí zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení, mimo zařízení používaných v souladu se zvláštními právními předpisy, ^{2a)}
- k) pomocí zrcadla nebo jiného oslňujícího zařízení,
- l) pomocí zdroje umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terčů,
- m) pomocí formalinových nebo lepících pastí,
- n) pomocí zvířat použitých jako živá návnada, nebo nástraha, nejde-li o lov podle zvláštních předpisů ^{1g)}.

(2) Ustanovení odstavce 1 písm. k) a l) se nevztahuje na lov nebo usmrcování ryb podle zákona o rybářství ⁴⁾.

(3) Ustanovení odstavce 1 písm. h), k) a l) se nevztahuje na případy, kdy orgán státní správy myslivosti rozhodne o povolení, popřípadě o uložení úpravy stavu zvěře podle zákona o myslivosti ^{4a)}, a je zabezpečeno, že účinek opatření se bude vztahovat cíleně na vyjmenovaný druh zvěře a nezpůsobí utrpení jiným zvířatům.

(4) Deratizace, odchyt a usmrcování volně žijících zvířat patřících mezi škodlivé organismy se řídí zvláštními právními předpisy.

(5) Provozovatel odchyťových zařízení je musí provozovat tak, aby odchycená zvířata nebyla týrána.

(6) **Zákaz odchyty do sítí se nevztahuje na odchyt savců nebo ptáků** za účelem zazvěřování honiteb, **za účelem jejich návratu do přirozeného prostředí**, ptáků a netopýrů za účelem výzkumu, na odchyt zvířete drženého v zajetí anebo na odchyt toulavého nebo opuštěného zvířete. Zákaz se nevztahuje na odchyt ryb v rybářských revírech, který provádí uživatel revíru. Pro účely ornitologického výzkumu dále neplatí zákaz odchyty ptáků do sítí za použití zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení. Zákaz odchyty do sítí a smyček se nevztahuje na odchyt handicapovaných zvířat za účelem jejich přijetí do záchrané stanice.

(8) Pro ochranu letišť, městských aglomerací nebo jiných objektů je povoleno použít loveckých vycvičených dravců, je-li to v souladu se zvláštním právním předpisem.

6.1.5 Vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování

Nadřazený předpis: Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

§ 7 Postupy omračování zvířat (K § 5f zákona č. 246/1992 Sb.)

(5) V případě použití plynu CO₂ nebo směsi plynů podle zvláštního právního předpisu⁵⁾ k omračení drůbeže musí být dodrženy tyto podmínky:

a) koncentrace plynu CO₂

k omračení drůbeže musí být minimálně 70 objemových procent,

b) komory, ve kterých je drůbež vystavena plynu CO₂ a zařízení používané pro posun drůbeže těmito komorami musí být koncipovány, vybudovány a udržovány tak, aby se zabránilo zranění drůbeže,

c) komory musí být vybaveny zařízením, které měří koncentraci plynu CO₂ v bodě maximální expozice; u tohoto zařízení musí být poplašný systém, který jasně rozeznatelnými vizuálními a zvukovými signály ohlásí snížení koncentrace plynu CO₂ pod požadovanou úroveň,

d) po zklidnění musí být drůbež co možná nejrychleji přesunuta do místa maximální koncentrace plynu CO₂ a být jeho působení vystavena dostatečně dlouhou dobu, která zaručí, že stav bezvědomí se udrží až do její smrti.

§ 9 Postupy při usmrcování zvířat (K § 5h zákona)

(4) Oddělení hlavy od trupu a zlomení vazů se smí používat výhradně k utrácení drůbeže, a to jen pokud jsou dodržována ustanovení zvláštních právních předpisů⁵⁾.

(5) Při použití elektrického proudu a plynu v CO₂

stanoví příslušný orgán veterinární správy pro utrácení zvířat podle § 7 odst. 3 a 4 hodnotu a dobu působení proudu, jakož i **koncentraci a dobu, po kterou musí trvat působení plynu CO₂**

(7) Při utrácení hospodářských zvířat podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona

c) usmrcování selat, králíků, hlodavců, drůbeže, holubů nebo jim hmotností podobných druhů zvířat se provádí plynem CO₂ o koncentraci minimálně 70 % v zařízení sestávajícím z nepropustné komory vybavené rozvodem plynu a tlakové nádoby s redukčním ventilem; použitá nepropustná komora musí být vybavena kontrolním přístrojem, který ukazuje nasycení prostoru plynem CO₂; prostor nepropustné komory je po dobu minimálně čtyř minut po uvolnění rozvodného ventilu tlakové nádoby zaplaven vpustí u dna plynem CO₂, potom jsou do něj umístěna zvířata minimálně po dobu čtyř minut a musí setrvat ve vytvořeném prostředí až do doby, kdy jsou mrtvá,

6.1.6 Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).

§ 2

Veterinární péče

Veterinární péče podle tohoto zákona zahrnuje

- a) péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, zejména předcházení vzniku a šíření onemocnění přenosných přímo nebo nepřímo mezi zvířaty vnímavých druhů (dále jen „nákaza“) a jiných onemocnění zvířat a jejich zdolávání, ochranu zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka,
- d) ochranu životního prostředí před nepříznivými vlivy souvisejícími s chovem zvířat, výrobou a zpracováváním živočišných produktů, jakož i ochranu zvířat a jejich produkce před riziky ze znečištěného životního prostředí,
- e) veterinární asanaci,
- f) dozor nad dodržováním povinností a požadavků stanovených k zajištění těchto úkolů tímto zákonem, zvláštními právními předpisy a předpisy Evropských společenství (státní veterinární dozor).

§ 3

Základní pojmy

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) chovatelem každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu,
- n) živočišnými produkty suroviny živočišného původu, a to všechny části těl zvířat, zejména maso, vnitřnosti, tuky, kůže, kosti, krev, žlázy s vnitřní sekrecí, rohy, parohy, paznehty, kopyta, vlna, srst, peří, také mléko, vejce, med a včelí vosk, jakož i výrobky z těchto surovin, které jsou určeny k výživě lidí a zvířat,
- x) utracením usmrcení zvířete bez vykrevení, a to způsobem, který není v rozporu s předpisy na ochranu zvířat proti týrání
- z) předměty, které mohou být nositeli původců nákaz, živí původci nákaz zvířat pro výzkumné nebo jiné účely a předměty používané při ošetřování a přepravě zvířat, živočišných produktů a krmiv, zejména voda, krmivo, stelivo, dopravní prostředky, obaly, nástroje, nářadí a pracovní pomůcky, popřípadě i jiné předměty, pokud z jiného důvodu mohou být nositeli původců nákaz,

VETERINÁRNÍ ASANACE

§ 39

1) Veterinárními asanačními činnostmi jsou

- a) shromažďování (sběr), přeprava (svoz), neškodné odstraňování a další zpracovávání vedlejších živočišných produktů,
- b) dezinfekce, deratizace, dezinsekce, popřípadě i dezodorizace,

c) odchyt toulavých a opuštěných zvířat a jejich umístování do karantény nebo izolace.

(2) Veterinární asanační činnosti uvedené v odstavci 1 lze vykonávat jen na základě povolení příslušného orgánu veterinární správy.

(3) Vedlejší živočišné produkty, které nejsou vhodné ke krmení zvířat nebo k dalšímu zpracování, musí být bez průtahů neškodně odstraněny zahrabáním na určeném místě nebo spálením, popřípadě neškodně odstraněny jiným, tímto zákonem a předpisy Evropských společenství 9b) stanoveným způsobem.

(4) K dezinfekci, deratizaci, dezinfekci a dezodorizaci podle tohoto zákona lze používat jen registrované přípravky a postupy nebo přípravky, jejichž uvedení do oběhu bylo povoleno 5).

§ 40

(1) Chovatelé a osoby zacházející se živočišnými produkty jsou povinni zajistit neškodné odstranění vedlejších živočišných produktů, které vzniknou v souvislosti s jejich činností nebo v jejich zařízení

§ 42

(1) Osoba, již byl povolen výkon činnosti uvedené v § 39 odst. 1 písm. c), provádí

a) v rámci ochranných a zdolávacích opatření odchyt toulavých a opuštěných psů a koček, popřípadě i jiných, na nebezpečnou nákazu vnímavých zvířat v místě a době nařízení zákazu volného pohybu zvířat,

b) na žádost obce, v případě hlavního města Prahy na žádost městské části hlavního města Prahy, Policie České republiky nebo obecní policie a v součinnosti s nimi odchyt toulavých a opuštěných psů a koček, popřípadě i jiných zvířat, a jejich umístění v karanténě nebo izolaci, je-li jejich odchyt v zájmu ochrany zdraví lidí a zvířat, popřípadě v jiném veřejném zájmu.

(2) Odchyt toulavých a opuštěných psů a koček, popřípadě i jiných zvířat podle odstavce 1, jakož i sběr a neškodné odstraňování kadáverů zvířat v zájmovém chovu, může provádět fyzická osoba, která absolvovala specializovanou odbornou přípravu se zaměřením na tuto činnost organizovanou vysokou školou s veterinárním studijním programem, složila závěrečnou zkoušku a získala tak osvědčení o způsobilosti k této činnosti. Pečovat o toulavá a opuštěná zvířata v útulcích pro zvířata mohou pouze osoby, které mají uvedené osvědčení.

(3) Osoba uvedená v odstavci 1 nebo 2 odchycené zvíře

a) vydá chovateli, který je povinen držet toto zvíře podle pokynů krajské veterinární správy po nezbytně nutnou dobu v karanténě,

b) utratí, rozhodne-li tak krajská veterinární správa z nálezových nebo diagnostických důvodů, vyžaduje-li to povaha nebezpečné nákazy a okolnosti případu; náklady na utracení 6) zvířete hradí stát.

(4) Náklady na odchyt zvířete a dočasnou péči o ně je chovatel odchyceného zvířete povinen nahradit osobě, která tyto náklady vynaložila.

(5) Není-li znám chovatel, jemuž by mělo být odchycené zvíře vráceno podle odstavce 3 písm. a), anebo nelze-li je vrátit chovateli z jiného důvodu, osoba uvedená v odstavci 1 nebo 2 odchycené zvíře

a) nabídne občanskému sdružení, jež se podílí na plnění úkolů ochrany zvířat, anebo

b) umístí v útulku pro zvířata.

Chovatel je povinen uhradit náklady vynaložené na péči o odchycené zvíře v útulku pro zvířata.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví organizaci, obsah a podmínky odborného kurzu pro odchyt toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi včetně péče o ně v útulcích pro zvířata, a pro sběr a neškodné odstraňování kadáverů zvířat v zájmovém chovu, jakož i organizaci a obsah závěrečné zkoušky.

6.1.7 Zákon č. 120/2002 Sb. o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh a o změně některých souvisejících zákonů

§ 2

Vymezení základních pojmů

(1) Účinnou látkou je chemická látka nebo mikroorganismus, včetně virů a hub, které svým specifickým nebo obecným účinkem působí na škodlivé organismy.

(2) Biocidním přípravkem je účinná látka nebo přípravek obsahující jednu nebo více účinných látek ve formě, v jaké jsou dodávány uživateli, určené k hubení, odpuzování, zneškodňování, zabránění účinku nebo dosažení jiného regulačního účinku na jakýkoliv škodlivý organismus chemickým nebo biologickým způsobem; seznam typů biocidních přípravků se stručným popisem každého typu je uveden v příloze č. 1 k tomuto zákonu.

(3) Škodlivým organismem je každý organismus, který má nepříznivý účinek na člověka nebo jehož přítomnost je nežádoucí, nepříznivě ovlivňuje činnost lidí nebo předměty, které užívají nebo vyrábějí, nebo působí nepříznivě na ostatní živé organismy nebo na životní prostředí; při používání biocidních přípravků je škodlivý organismus cílovým organismem.

6.1.8 Zákon č. 119/2002 Sb., Zákon o zbraních

HLAVA II

KATEGORIE ZBRANÍ A STŘELIVA

§ 3

Rozdělení zbraní a střeliva

Zbraně a střelivo se pro účely tohoto zákona rozdělují na

- a) zakázané zbraně, zakázané střelivo nebo zakázané doplňky zbraní - kategorie A (dále jen "zbraně kategorie A"),
- b) zbraně podléhající povolení - kategorie B (dále jen "zbraně kategorie B"),
- c) zbraně podléhající ohlášení - kategorie C (dále jen "zbraně kategorie C") a
- d) ostatní zbraně - kategorie D (dále jen "zbraně kategorie D"),
- e) střelivo do zbraní kategorií A až D, které není zakázané (dále jen "střelivo").

(2) Zbraněmi zařazenými do kategorií A až D se rozumí též hlavní části zbraní, kterých jsou nebo mají být jejich součástí.

§ 7

Zbraně kategorie D

Zbraněmi kategorie D jsou

- a) historické zbraně,
- b) zbraně jednoranové a dvouranové zkonstruované na principech doutnákových, kolečkových, křesadlových nebo perkusních zámkových systémů,
- c) palné zbraně určené pro střelbu náboji typu flobert s energií střely na ústí hlavně do 7,5 J,
- d) plynové zbraně na vzduchovou kartuš,
- e) plynové zbraně, u nichž kinetická energie střely na ústí hlavně dosahuje nejvíce 16 J,**
- f) expanzní zbraně a expanzní přístroje,

§ 15

Zbraň kategorie D nebo střelivo do této zbraně může nabývat do vlastnictví a držet nebo nosit fyzická osoba starší 18 let způsobilá k právním úkonům. Zbraň kategorie D nebo střelivo do této zbraně může nabývat do vlastnictví a držet též právnická osoba.

(2) Ze zbraně uvedené v § 7 písm. a) nebo b) lze střílet jen na střelnici, s výjimkou divadelních představení, rekonstrukcí historických bitev a jiných kulturních akcí, při nichž se ze zbraní nevystřelují střely; tato zbraň musí být označena platnou zkušební značkou podle zvláštního právního předpisu.³⁾

(3) Střelba ze zbraně uvedené v § 7 písm. c) až g) nebo ze zbraně uvedené v § 7 písm. k) je zakázána na místě, kde by mohl být ohrožen život nebo zdraví osoby nebo způsobena škoda na majetku.

(4) Držitel zbraně kategorie D je povinen zbraň a střelivo do ní zabezpečit proti zneužití, ztrátě nebo odcizení.

(5) Držitel zbraně kategorie D nesmí

- a) zbraň nosit viditelně na veřejnosti nebo na místě veřejnosti přístupném,
- b) zbraň nosit nebo s ní na veřejnosti nebo na místě veřejnosti přístupném jakkoliv manipulovat, pokud je jeho schopnost k této činnosti snížena požitím alkoholických nápojů, návykových látek,¹¹⁾ léků nebo v důsledku nemoci,
- c) přechovávat větší množství bezdýmného nebo černého loveckého prachu než 3 kilogramy a více než 1 000 zápalek; zápalky musí být uloženy odděleně v samostatné schránce.

Příloha k zákonu č. 119/2002 Sb. "o zbraních":

Vymezení zbraní a střeliva

Část první

Druhy zbraní

1. Střelná zbraň - zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.
2. Palná zbraň - střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění chemické energie.
3. Plynová zbraň - střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie stlačeného vzduchu nebo jiného plynu.
4. Mechanická zbraň - střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění nahromaděné mechanické energie.
5. Expanzní zbraň - palná zbraň, jejíž konstrukce vylučuje použití kulového náboje nebo náboje s hromadnou střelou.
6. Expanzní přístroj - pracovní zařízení, u něhož je primárním zdrojem energie výbušná látka obsažená ve střelivu pro expanzní přístroje.

6.2 MONITOROVÁNÍ HOLUBŮ VE MĚSTECH

Monitorování holubů ve městech předpokládá sledování časoprostorové aktivity populace holubů v závislosti na potravních zdrojích, stanovištích a dalších ekologických parametrech v průběhu delšího časového období. Monitorování se může týkat pouze jednoho objektu, hodnotnější výsledky však přináší sledování pohybů příslušné populace (nebo hejna), včetně přeletů za potravou nebo hřadováním na stanoviště mimo hranice města.

Zdravotní rizika pro občany je lépe hodnotit ve vztahu k jednotlivým objektům a na základě aktuálně vyšetřených ptáků z dané lokality. Výsledky slouží pracovníkům orgánů ochrany veřejného zdraví a dalším odborníkům státní správy k vytvoření časového plánu jednotlivých opatření, též jako podklady osvětových akcí, případně k tvorbě vyhlášek a vydávání rozhodnutí, např. dle § 61 zák. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů ve znění pozdějších předpisů.

Monitorování výskytu holubů ve městech a z něj vyplývající doporučená opatření bývají podkladem pro zabezpečování napadených objektů a minimalizaci zdravotních rizik pro osoby, které se v takových objektech, nebo v jejich blízkosti zdržují. Monitorování provádějí zpravidla pracovníci vybraných deratizačních firem, mající zkušenosti s problematikou holubů ve městech.

Národní referenční laboratoř pro dezinfekci a deratizaci SZÚ v Praze doporučuje používání jednotného protokolu, který umožní srovnávat výskyt holubů na různých lokalitách a v různých obcích, ale též i na jedné lokalitě v rozdílném období, což může sloužit jako měřítko úspěšnosti prováděných opatření. Návrh použitelného formuláře je přílohou tohoto materiálu.

Firmy, které se zabývají pouze vyklízením, nebo jen zabezpečováním fasád, či jen některými metodami odchyty, budou vyplňovat jen tu část protokolu, která se bude na dané lokalitě týkat této práce. Přiřazením ceníkových položek může sloužit navrhovaný formulář jako podklad k vypracování cenové nabídky zákazníkovi.

Opakovanými návštěvami jednotlivých lokalit v různou denní dobu získáme informace i o pohybech městských hejn, což je nezbytně nutné pro seriózní plánování regulačních odchytů. V takovém případě se však zaznamenávají i negativní výsledky (např. ulice, dům č...., střecha: 9 hod... 0 holubů, 12 hod ... 0 holubů, 16 hod pravidelně hřaduje (a nocuje) 150 ks atd.). Pakliže to situace dovolí,

je výhodné zjišťovat počty holubů, hřadujících na fasádách domů i po setmění, po ukončení denních přeletů. V místech s veřejným osvětlením to nebývá problém, na ostatních objektech lze holuby sčítat pomocí silnější ruční svítilny rovněž relativně přesně. Počty holubů se mohou těsně před nočním zahřadováním výrazně měnit a takto zjištěné stavy se zpravidla nejvíce blíží skutečnosti.

V rámci vyčerpávajícího monitoringu se doporučuje zjišťovat existenci a přelety i menších, satelitních hejn, která mohou mít svá častější stanoviště v zemědělských objektech okolních vesnic, vzdálených i více kilometrů. Tato hejna se však mohou i v nepravidelných časových intervalech stahovat do měst, která za určitých podmínek upřednostňují nejen z důvodů potravní nabídky, ale i hřadování na členitých fasádách za výhodnějších mikroklimatických podmínek.

Monitor – doplňující údaje k lokalitám na rubu listu možno uvádět pod příslušným číslem poznámky i na volných listech			
Číslo lokality	Popis lokality (podrobnější popis objektu a přibližnou plochu (m x m), na které se hejno zdržuje, nebo délky linie (v m), na které hřaduje. Možno uvést též: Jednotlivě (po x ks, atd.)	Počasí (Zataženo, Slunečno, Vítr, Bezvětrí, SD srážky dešťové, SN srážky sněhové, teplota ve °C.	Pohyb (přelety, sdružování hejn a další podobné údaje) Opakované návštěvy některých lokalit (uváděné pod stejným číslem) v různých denních dobách informují o pravidelných přeletech hejn v rámci města. Nutno ověřovat opakovaně.

2.strana protokolu

6.3 CITACE VYBRAŇNÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ TÝKAJÍCÍCH SE OCHRANY ZVÍŘAT A VETERINÁRNÍ PÉČE

Ochrana zvířat proti týrání je obsažena v těchto právních předpisech:

- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 162/1993 Sb., zákona č. 193/1994 Sb., zákona č. 243/1997 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 30/1998 Sb., zákona č. 77/2004 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 77/2006 Sb., zákona č. 312/2008 Sb. a zákona č. 291/2009 Sb.
- vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.,
- vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči,
- vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání (účinnost od 22. 1. 2009),
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě (účinnost od 7. 1. 2009),
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (platnost do 31. 12. 2009),
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb. (účinnost od 1. 1. 2010).
- nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověřování, zda jsou dodržovány právní předpisy o krmivech a potravinách a ustanovení o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat,
- nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování (nařízení nabude účinnosti dne 1. 1. 2013). - nařízení Rady (ES) č. (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a o zrušení nařízení (ES) č. 1774/2002 (nařízení o vedlejších produktech živočišného původu)

Zdraví zvířat – veterinární péče:

- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 154/2000 Sb., zákona č. 102/2001 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 120/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 131/2003 Sb., zákona č. 316/2004 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 48/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 182/2008 Sb., zákona č. 298/2009 Sb., zákona č. 291/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 281/2009 Sb.,

- vyhláška č. 291/2003 Sb., o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech, ve znění vyhlášky č. 232/2005 Sb., vyhlášky č. 375/2006 Sb. a vyhlášky č. 129/2009 Sb.,
- vyhláška č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činnostech, ve znění vyhlášky č. 610/2004 Sb., vyhlášky č. 330/2005 Sb., vyhlášky č. 8/2007 Sb., vyhlášky č. 134/2007 Sb. a vyhlášky č. 21/2009 Sb.,
- vyhláška č. 372/2003 Sb., o veterinárních kontrolách při obchodování se zvířaty, ve znění vyhlášky č. 164/2005 Sb.,
- vyhláška č. 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 259/2005 Sb.,
- vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 260/2005 Sb. a vyhlášky č. 156/2006 Sb.,
- vyhláška č. 356/2004 Sb., o sledování (monitoringu) zoonóz a původců zoonóz a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,
- vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty (účinnost od 30. 5. 2009),

III. SROVNÁNÍ „NOVOSTI POSTUPŮ“

Jediný předchozí materiál, zpracovaný v ČR, na toto téma, bylo výše citované: „Metodické doporučení SZÚ k zabezpečení objektů proti holubům (*Columba livia*) a k zamezení šíření patogenů, parazitů a alergenů z jejich stanovišť“. Dle rozhodnutí Hlavního hygienika ČR a Odboru hygieny Ministerstva zdravotnictví bylo prezentováno jakožto „Doporučení ředitele Státního zdravotního ústavu v Praze“. Jako takové bylo pak koncem 90. let rozesláno na pracoviště KHES a v některých případech snad i dále – na bývalá pracoviště OHES. Pracovníci těchto organizací se však oproti ustanovení zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých dalších zákonů touto problematikou zabývali zcela minimálně. Zájemcům o tuto problematiku byl zmíněný text rozesílán, především na odbory Ochrany životního prostředí. Nicméně z četných ohlasů, dotazů, připomínek a popisu různých situací, které byly od pracovníků různých rezortů po dvě desetiletí zasílány a oznamovány do Národní referenční laboratoře pro dezinsekcí a deratizaci SZÚ v Praze vyšlo najevo, že tato problematika nabývá na značném významu a celostátně tvoří relativně vysoké procento všech deratizačních akcí. Proto bylo rozhodnuto připravit novou aktuální metodiku.

Vybrané novosti postupů byly uvedeny v oddíle II: Přínos metodiky.

Z tohoto hlediska lze považovat tuto metodiku v pojetí „Sdělení NAZV k definici typu výsledku „N“ : Uplatněná certifikovaná metodika a postupu pro jeho uznání“ autora Ing. F. Chaloupky, ředitele odboru 18020 jako novou metodiku dle § 2, odst. 1, písm. A, bod. 2 zákona č. 130/2002 Sb.

IV. POPIS UPLATNĚNÍ CERTIFIKOVANÉ METODIKY

V posledních letech zaznamenávají firmy poskytující služby dezinfekce, dezinfekce a deratizace podle zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů dramatický nárůst požadavků na zabezpečování objektů proti nasedání a hnízdění městských holubů (*Columba livia, forma domestica*), jejichž synantropizace dospívá celosvětově vzhledem k jejich schopnostem vrcholu. Hlavním důvodem je nejen procentuální nárůst soukromého vlastnictví objektů, ale i celkové zvyšování úrovně městského prostředí. Mezi zákazníky těchto prací proto patří i státní organizace ve snaze ochránit historické budovy a cenné památky.

Zatímco opatření proti členovcům a hlodavcům mělo již jistou tradici, v případě holubů se jedná o zcela nové postupy, které nebyly doposud v České republice ani prověřené, vyzkoušené, natož publikované. Před tento problém byly postaveny nejen dodavatelské firmy, ale i státní organizace a jejich zaměstnanci v roli objednatelů, investorů a kontrolorů této činnosti. Podobně jako deratizace, je i tento obor výrazně multidisciplinární, což předpokládá mimo jiné i orientaci v základních právních předpisech z různých oborů.

Tato metodika podává první souhrnný přehled o použitelných pracovních postupech s uvedením potřebné kvalifikace pro jednotlivé práce a přehled nejdůležitějších právních předpisů, které se této problematice bezprostředně dotýkají.

Garantem distribuce informací v této metodice bude Sdružení pracovníků DDD ČR, které dle zákona 258/2000 Sb. provádí školení pracovníků dodavatelských firem a ICVI – VFU v Brně, provádějící školení veterinárních lékařů – auditorů potravinářských podniků.

Text metodiky bude v obou případech použit jako studijní materiál v těchto a v dalších školeních pracovníků v potravinářství, zdravotnictví a v komunální hygieně.

V. EKONOMICKÉ ASPEKTY

(vyčíslení (v tis. Kč) nákladů na zavedení postupů uvedených v metodice a vyčíslení (v tis. Kč) ekonomického přínosu pro uživatele)

Finanční náklady na zavedení postupů uvedených v metodice se nijak výrazně nenavýšují oproti nákladům na práce doposud prováděné. Je samozřejmostí, že např. důsledné dodržování intervalů kontrol odchyťových klecí a další doporučené vybavení, vycházející z požadavků výše uvedených právních předpisů, představuje v některých případech nemalé finanční náklady. Naproti tomu zákon o veřejných zakázkách, podle kterého je většina těchto akcí zadávána, upřednostňuje výhradně nejnižší cenové nabídky, čímž samozřejmě trpí nejen kvalita prováděných opatření. Vzhledem k tomu, že tyto bilance jsou u každé akce výrazně individuální, bylo by v této fázi značně neseriózní provádět konkrétní finanční odhady. V zásadě však lze předpokládat, že za určité období po zveřejnění metodiky by mělo být možné vyčíslit, jak se efektivita a účinnost opatření, prováděných v soulase s platnými právními předpisy, což je hlavní cíl této metodiky, na ekonomickém efektu podílejí.

VI. SEZNAM POUŽITÉ SOUVISEJÍCÍ LITERATURY

- Hruška,J., Melichar.D. a Šťovíček, V.:2000: Reintrodukce a hnízdění sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*). Buteo, Časopis pro ochranu a výzkum dravců a sov (SOVDS ČSO), ISSN 1210-3535, www.home page <http://www.chtot.trebon.cz>
- Rödl, P.: 1999: Regulating Populations of Synantropic Vertebrates in the Czech Republic. The 3rd International Conference on Urban Pests.
- Rödl,P.: 1998: Regulace početnosti nežádoucích synantropních obratlovců. Remedica – Klinická mikrobiologie, 2: (7). s. 241 – 244.
- Ševčík,B. a kol.:1983: Malotonin granulát – přípravek pro omezení plodnosti volně žijících holubů.SPOFA, Výzkumný ústav pro biofaktory a veterinární léčiva, Pohoří Chotouň. Zpráva dílčího úkolu 686 „ Vývoj přípravku pro omezení plodnosti zdivočelých holubů.

VII. SEZNAM PUBLIKACÍ, KTERÉ METODICE PŘEDCHÁZELY

- Rödl, P.: 1998: Regulování populací volně žijících obratlovců v městském prostředí
Redukování holubů. Zpravodaj sdružení DDD, č.4: 118-120, ročník VII.
- Rödl, P.: 1998: Metodické doporučení SZÚ k zabezpečení objektů proti holubům a
k zamezení šíření patogenů z jejich stanovišť. Zpravodaj sdružení
DDD, č. 4: 120 - 122, ročník VII.
- Rödl, P.: 2001: Monitorování holubů ve městech. Dezinfekce Dezinsekce Deratizace,
č. 2: 79 – 80, ročník X.
- Rödl, P.: 2006: Regulace populací městských holubův pojetí
současných právních předpisů.
Dezinfekce Dezinsekce Deratizace, č. 3:99 – 101, ročník XV.
- Rödl, P.: 2006: Regulace populací městských holubův pojetí současných právních
předpisů - II. Dezinfekce Dezinsekce Deratizace, č. 4:145 - 148,
ročník XV.
- Rödl,P., Plachý,J.: 2008: Integrovaný přístup při regulování městských holubů. VIII.
Konference DDD, Přívorovy dny, 12. – 14.5. 2008, Poděbrady.
Sborník referátů + CD, Sdružení DDD Praha.

Autor: doc. RNDr. Pavel Rödl, CSc. a kol.

Název: Certifikovaná metodika pro minimalizaci zdravotních rizik,
působených především městskými holuby a ostatními
létajícími obratlovci

Vydal: Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace
Šrobárova 48, 100 42, Praha 10
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
Drnovská 507, 161 06, Praha 6

Redakce: Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace
Šrobárova 48, 100 42, Praha 10
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
Drnovská 507, 161 06, Praha 6

Oponenti: RNDr. Jiří Ledvinka, KHS Plzeň
MVDr. Jiří Dousek, Ph.D. KVSCR

Metodika je veřejně přístupná na adrese www.vurv.cz

www.szu.cz

www.dddinfo.cz

Náklad: 50 výtisků

Vyšlo v roce 2011

Vydáno bez jazykové úpravy

Kontakt na autora: email: prodl@volny.cz

v y d á v á

OSVĚDČENÍ

9536/2011-MZE-17221

o uznání uplatněné certifikované metodiky
v souladu s podmínkami „Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje.

Název: Certifikovaná metodika pro minimalizaci zdravotních rizik,
působených především městskými holuby a ostatními létajícími
obratlovci.

Autorský tým: **doc. RNDr. Pavel Rödl, CSc, Ing. Václav Stejskal, Ph.D.,
Ing. Radek Aulický.**

Názvy organizací: **Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace,
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.**

Místo vydání metodiky: **Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace.**

Vypracované v rámci výzkumného projektu/záměru č. MŠMT NPV II 2B08009.

V Praze dne 18. ledna 2011.

(Razítko odborného orgánu státní správy):

(Jméno a funkce zástupce odborného útvaru státní správy): **Ing. Eva Divišová**

MINISTERSTVO
ZEMĚDĚLSTVÍ
České republiky
117 05 Praha 1, Těšnov 17

Ředitelka Odboru rostlinných komodit

(Podpis zástupce odborného útvaru státní správy):

E. Divišová

© Státní zdravotní ústav, příspěvková organizace a
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., 2011
ISBN 978-80-7427-059-8

